

Azərbaycan
Respublikası
Mədəniyyət
və Turizm
Nazirliyi

Mədəniyyət

www.medeniyyet.az

30 MART 2018
25 [1515]

Qan yaddaşı rəsm əsərlərində

1918-ci il azərbaycanlıların
soyqırımının 100 illiyinə
həsr olunmuş sərgi

3

2 Azərbaycanla İran arasında turizm əməkdaşlığının böyük imkanları var

İran Prezidenti Həsən Ruhani 28-29 mart tarixində Azərbaycanda rəsmi səfərdə olub. Azərbaycan və İran prezidentlərinin görüşündə, eləcə də ölkə başçıların iştirakı ilə keçirilən Azərbaycan-İran biznes forumunda qarşılıqlı turizm əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi diqqətə alınıb. Prezident İlham Əliyev bildirib ki, bu yaxınlarda Azərbaycanda qəbul edilmiş qərara əsasən İran vətəndaşları Azərbaycanda vizaları aeroportlarda alacaqlar: "Artıq bu proses başlamışdır, yeni, sadələşdirilmiş viza rejimi həm də bizim dostluğumuzu əks etdirir".

3 Bakıda ikinci "Testene Art" incəsənət festival-müsabiqəsi

Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm Baş İdarəsinin dəstəyi ilə İtaliyanın "Testene Art Bakı" Beynəlxalq Mədəniyyət Assosiasiyasının və Cövdət Hacıyev adına 3 nömrəli onbirillik musiqi məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə Beynəlxalq incəsənət festival-müsabiqəsi keçirilir. Müsabiqənin ilk günündə simli alətlər üzrə akademik vokal və fortepiano ifaçılarının çıxışları dinlənilib. Martın 28-də nəfəs və zərb alətləri, xor, ansambl, xalq çalğı alətləri üzrə, 29-da isə estrada oxuma və rəqs nominasiyaları üzrə çıxışlar olub.

Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO siyahısına salınması üçün iş davam etdirilir

2

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən Şəki xanlarının sarayı ilə birgə şəhərin tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Dünya irs siyahısına salınması istiqamətində işlər davam etdirilir. Martın 29-da Şəki şəhərində UNESCO-nun ekspertləri ilə şəhər rəhbərliyinin görüşü olub.

5 "Aşıq musiqisi axşamları" davam edir

Martın 28-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzində "Aşıq musiqisi axşamları" layihəsi çərçivəsində "Aşıq Şəmşirin şeir dünyası" adlı ədəbi-musiqili proqram təqdim olundu. Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin dəstəyi ilə reallaşan tədbir Əməkdar incəsənət xadimi, ustad sənətkar Aşıq Şəmşirin 125 illik yubileyinə həsr edilmişdi. Gecədə sənətkarın "Aşıq", "Qurbanın", "Könül", "Bül-bül", "Anam yadıma düşdü", "Sənsiz", "Dəysin" və digər şeirləri səsləndirildi. Bütün çıxışlar saz-söz həvəskarları tərəfindən alqışlarla qarşılandı.

6

Sumqayıt teatrında "Zülmətdə nur"

Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında Nizami Muradoğlunun mənzum pyesi əsasında hazırlanan "Zülmətdə nur" tamaşasının premyerası keçirilib. Tamaşa Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100, Hüseyn Cavidin anadan olmasının 135 illiyinə həsr edilib. Əsərdə repressiya qurbanı olmuş böyük mütəfəkkir şair Hüseyn Cavidin ailəsinin təmsalında istiqlal şairləri Əhməd Cavadın və Mikayıl Müşfiqin də mənəvi-fiziki işğəncələri, zindan həyatları təsvir olunur. İnsan donuna girmiş İblis obrazı da demək olar ki, bütün tamaşa boyu qəhrəmanları qarabaqara izləyir...

9

Şahdağ Turizm Mərkəzində qış mövsümü başa çatıb

Sayca altıncı olan qış mövsümü ərzində "Şahdağ"ı 120 mindən çox turist ziyarət edib. Bu, kompleksin fəaliyyəti dövründə rekord göstərici sayılır. Turistlərin təxminən 50 faizi əcnəbi vətəndaşlar olub.

Azərbaycanla İran arasında turizm əməkdaşlığının genişlənməsi üçün böyük imkanlar var

İran İslam Respublikasının Prezidenti Həsən Ruhani 28-29 mart tarixində Azərbaycan-da rəsmi səfərdə olub.

Martın 28-də geniş tərkibdə görüş başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və İran İslam Respublikasının Prezidenti Həsən Ruhaninin iştirakı ilə sənədlərin imzalanması mərasimi keçirilib.

“Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə İran İslam Respublikasının Mədəniyyət və İslami İrşad Nazirliyi arasında 2018-2021-ci illər üçün Mədəniyyət və İncəsənət üzrə Mübadilə Proqramı”nı Azərbaycanın mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev və İranın Mədəniyyət və İslami Əlaqələr Təşkilatının sədri Əbüzər İbrahimi Türkman imzalayıblar.

Həmçinin Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə İranın Qadın və Ailə Məsələləri üzrə Vitse-Prezidentliyi arasında, iki ölkənin Gənclər və İdman nazirlikləri, Azərbaycanın Səhiyyə Nazirliyi ilə İranın Səhiyyə, Müləcə və Tibbi Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi ilə İranın Neft Nazirliyi, Azərbaycanın İqtisadiyyat Nazirliyi ilə qonşu ölkənin İqtisadi İşlər və Maliyyə Nazirliyi arasında sənədlər, eləcə də İran İslam Respublikası ərazisində Astara-Rəşt dəmir yolu hissəsinin tikintisinin maliyyələşdirilməsi haqqında saziş imzalanıb.

İmzalanma mərasimindən sonra Azərbaycan və İran prezidentləri mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Prezident İlham Əliyev nümayəndə heyətini Novruz bayramı münasibətilə təbrik edərək bildirib ki, Novruz bizim müştərek bayramımızdır. Həm

“Turizm infrastrukturuna böyük investisiyalar qoyulmalıdır. Mən iki ölkənin iş adamlarına müraciət edərək onları bu işlərə dəvət edirəm”

İranda, həm Azərbaycanda bu bayramın geniş qeyd edilməsi göstərir ki, xalqlarımız bir-birinə nə qədər bağlıdır, bir-birinə nə qədər yaxındır. Bizi tarix, ortaq mədəniyyət birləşdirir. İran-Azərbaycan dövlətlərarası münasibətləri bu möhkəm tarix və mədəni köklər üzərində inkişaf edir.

Prezident həmkarı ilə son dörd il ərzində 11-ci dəfə görüşdüyünü diqqətə çatdıraraq bunun da özlüyündə bir göstərici olduğunu vurğulayıb. İki ölkənin iqtisadi sahədə əməkdaşlığının dərinləşdiyini deyən dövlət başçısı əlavə edib ki, qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu hər iki tərəfin maraqlarına uyğundur. Neqliyyat sahəsində uğurlu əməkdaşlıqdan söz açan Prezident İlham Əliyev əmin olduğunu bildirib ki, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin ça-

tışmayan hissəsi - Astara-Rəşt dəmir yolu qısa müddət ərzində tikiləcək və beləliklə, bütün Avrasiya regionu üçün yeni imkanlar açılacaq.

İran vətəndaşları vizaları aeroportlarda alacaqlar

Dövlət başçısı iki ölkə arasında turizm əlaqələrinin də genişləndiyini vurğulayıb: “Bu yaxınlarda - iki həftə bundan əvvəl Azərbaycanda qəbul edilmiş qərara əsasən İran vətəndaşları Azərbaycanda vizaları aeroportlarda alacaqlar. Artıq bu proses başlamışdır, yəni, sadələşdirilmiş viza rejimi həm bizim dostluğumuzu əks etdirir, eyni zamanda, turistlərin axınını şərtləndirir. Hər il Azərbaycandan 100 minlərlə insan İrana səfər edir və şadam ki,

son müddət ərzində İrandan Azərbaycana da gələn turistlərin sayı artır. Əgər 2016-cı ildə 240 min İran vətəndaşı gəlmişdisə, keçən il bu rəqəm 360 minə çatıb. Yeni, burada əlbəttə ki, bir çox amillər rol oynayır. İlk növbədə, İran-Azərbaycan dostluq, qardaşlıq münasibətləri, bizim çox güclü tarixi əlaqələrimiz, siyasi əlaqələrimiz və bu gün biz dünyada çox müsbət qonşuluq nümunəsi göstəririk. Bu amillər rol oynayır, eyni zamanda, sərbəst gediş-gəliş rejimi turistlərin axınını şərtləndirir”.

“Turizm sahəsində kapital qoyuluşu ilə əlaqədar əməkdaşlıq edə bilərik”

Prezident Həsən Ruhani də iki ölkə arasındakı qarşılıqlı etimadın,

müştərek işlərin artmasının əhəmiyyətini qeyd edib. O, Şimal-Cənub dəhlizinin inkişaf etdirilməsinin, elmi, iqtisadi, ticari, gəmiçilik, balıqçılıq, turizm sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb: “Enerji, turizm sahələrinə və digər sahələrə kapital qoyuluşu ilə əlaqədar əməkdaşlıq edə, ortaq proqramların icrası müstəvisində birgə addımlar ata bilərik. Turizm sahəsində yaxşı addımlar atılmışdır. İndi onun şahidiyik ki, hər iki tərəfdən yüz minlərlə insan bir-birinin ölkələrinə səfər edir. Bu da göstərir ki, bölgədə böyük və tarixi olan iki ölkə arasında yaxın əlaqələr var”.

Qarşılıqlı turizm əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi martın 29-da prezidentlərin iştirakı ilə keçirilən Azərbaycan-İran biznes forumunda da diqqətə alınıb.

Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, Astara-Rəşt dəmir yolunun tikintisi, gələcəkdə Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin fəaliyyətə tam başlaması nəticəsində ticarət dövriyyəsi həm ikitərəfli, həm çoxtərəfli formatda kəskin artacaq. Böyük turist axını gözlənilir: “Onsuz da hər il Azərbaycandan İrana, İrandan Azərbaycana yüz minlərlə insan səyahət edir. Dəmir yolu açıldıqdan sonra təkə yükər yox, eyni zamanda, səmşinlər də daşınacaq. Ona görə də turizm infrastrukturuna böyük investisiyalar qoyulmalıdır. Mən həm Azərbaycan, həm İran iş adamlarına müraciət edərək onları bu işlərə dəvət edirəm. Həm İranda, həm Azərbaycanda qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu, turizm infrastrukturuna, hotellərin tikintisinə, digər turizm infrastrukturuna qoyulacaq sərmayə, əminəm ki, yaxşı gəlir gətirəcək”.

Soyqırımı günü ilə əlaqədar filmlər nümayiş olunacaq

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə 30 mart tarixində Nizami Kino Mərkəzində Azərbaycan tarixinin ən faciəli səhifələrindən olan 1918-ci il soyqırımının 100 illiyinə həsr edilmiş anım tədbiri keçiriləcək. Tədbirdə erməni daşnaklarının xalqımıza qarşı törətdiyi cinayətlərdən bəhs edən, rejissorlar Ələkbər Muradovun “Yaddaşın rəmzi. Quba-1918” və Zəmin Məmmədovun “Xocalının zamini” sənədli filmləri nümayiş olunacaq.

Allah rəhmət eləsin

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Kitab dövriyyəsi sektorunun kollektivi Ağdam rayon Mərkəzi kitabxanasının şöbə müdiri Afaq Vəlizadəyə həyat yoldaşı

Ramil Mirzəyevin

faciəli ölümündən kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Kitab dövriyyəsi sektorunun kollektivi Qobustan rayon Mərkəzi kitabxanasının şöbə müdiri Elza Ağayevaya oğlu

İsa Ağayevin

vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Şəkinin tarixi mərkəzinin UNESCO siyahısına salınması üçün iş davam etdirilir

Qonaqlar əvvəlcə Şəkinin tarixi-mədəni irsinə dair sərgi ilə tanış olub, bu barədə film izləyiblər.

Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan Usubov qonaqlara Şəkinin tarixi, mədəniyyəti, sənətkarlıq ənənələri və turizm potensialı barədə məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, 2016-cı ildə Şəki şəhəri TÜRKSOY tərəfindən “Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı” elan olu-

nub, ötən il isə UNESCO-nun “Yaradıcı şəhərlər şəbəkəsi” siyahısına daxil edilib.

Bildirilib ki, UNESCO-nun Dünya İrs Komitəsi tərəfindən “Xan sarayı ilə birgə Şəkinin tarixi mərkəzi” adlı nominasiya ilə bağlı irəli sürülən tələblərə görə, Azərbaycan tərəfi təqdim olunmuş ərazinin konservasiya və qorunma mexanizmlərinin yaxşılaşdırılmasını və həyata keçirilməsini təmin etməli, mo-

nitorinq sistemini inkişaf etdirməli və digər öhdəlikləri yerinə yetirməlidir. Qeyd olunub ki, təqdim olunan nominasiya ilə bağlı 2017-ci ilin oktyabrında Mədəniyyət və Turizm Nazirliyində keçirilən müşavirədə Şəki Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən görülməli işlər müəyyənləşdirilib. Hazırda “Yuxarı Baş” tarix-memarlıq qoruğunun ərazisində turizm imkanlarının daha da gücləndirilməsi istiqamətində iş aparılır. Burada mövcud infrastrukturun yaxşılaşdırılması diqqət mərkəzində saxlanılır.

Görüşdə Dünya İrsi üzrə Ərəb Regional Mərkəzinin direktoru Munir Buşenaki, UNESCO-nun məsləhətçisi Pietro Laureano, Azərbaycanın UNESCO yanında Daimi Nümayəndəliyinin rəhbəri Anar Kərimov çıxış edərək, layihə çərçivəsində görülən işləri yüksək qiymətləndirib, təkliflərini bildiriblər.

Martın 29-da Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasının təşkilatçılığı ilə “Qalereya 1969” sərgi salonunda 31 mart - Azərbaycanlıların soyqırımı gününə həsr olunmuş “Genosid-100” adlı rəsm sərgisinin açılış mərasimi keçirildi.

Qan yaddaşı rəsm əsərlərində

1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyinə həsr olunmuş sərgi

Tədbiri mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Ədalət Vəliyev açaraq bildirdi ki, 100 il bundan öncə mart-aprel aylarında erməni silahlı dəstələri tərəfindən soydaşlarımıza qarşı xüsusi qəddarlıqla kütləvi qırğınlar törədilib. Bakı və Quba şəhərlərində, ölkəmizin digər bölgələrində talanlar və etnik təmizləmələr həyata keçirilib. On minlərlə dinc sakin məhz etnik və dini mənsubiyyətinə görə qətlə yetirilib, yaşayış məntəqələri dağıdılıb, mədəniyyət abidələri, məscid və qəbiristanlıqlar yerlə yeksan edilib.

Nazir müavini vurğuladı ki, bu hadisələrdən 80 il sonra - 1998-ci il martın 26-da

ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı “Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında” fərmanda həmin dəhşətli hadisələrə siyasi qiymət verilib, 31 mart “Azərbaycanlıların soyqırımı günü” elan olunub.

Qeyd olundu ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyevin 18 yanvar 2018-ci il tarixli sərəncamına əsasən 1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının yüzüncü ildönümünə həsr olunmuş Tədbirlər planı hazırlanaraq Prezident Administrasiyası tərəfindən təsdiq olub. Bugünkü sərgi də Tədbirlər planına uyğun olaraq keçirilir. Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasının fondundan və rəssamların şəxsi kol-

leksiyalarından seçilmiş əsərlərdən ibarət sərgi tariximizin ən faciəvi səhifələrindən olan 1918-ci il soyqırımı qurbanlarının xatirəsini anmaq üçün təşkil olunub: “Hər il Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən respublikanın çoxsaylı mədəniyyət ocaqlarında bu münasibətlə tədbirlər təşkil olunur. Bu il də ölkə rəhbərinin müvafiq sərəncamına əsasən tədbirlər keçirilir. Paytaxtla yanaşı, regionlarda da soyqırımı qurbanları yad ediləcək, tariximizin qan yaddaşı olan bu faciə bir daha xatırlanacaq”.

Vurğulandı ki, sərgidə nümayiş etdirilən əsərlər məzmun və mahiyyət etibarilə xalqımızın mübarizə əzmini, faciənin dəhşətlərini,

son yüz ildə ermənilər tərəfindən törədilən qanlı faciələrin və məkrli siyasətin iç üzünü təsviri sənət əsərləri vasitəsilə açıqlayır.

Sonra tədbir iştirakçıları sərgi ilə tanış oldular.

Qeyd edək ki, aprelin 3-dək davam edəcək sərgidə 30-a yaxın rəsm əsəri nümayiş olunur. Onların arasında Rəssamlar İttifaqının üzvü Nazim Məmmədovun xalqımıza qarşı törədilmiş soyqırımlarına həsr olunmuş 5 əsəri də yer alıb. Rəssam həmin əsərləri Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasına bağışlayıb.

Fariz

İstanbulda Xalq yazıçısı Anarın yubileyi qeyd olunub

İstanbulda Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) sədri, Xalq yazıçısı, görkəmli ədib, ictimai xadim Anarın 80 illik yubileyi qeyd olunub.

Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı - TÜRKSOY, AYB, Türk Ədəbiyyatı Vəqfi, İstanbul Yeni Yüzlə Universiteti və Üsküdar Bələdiyyəsinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən mərasimdə rəsmi şəxslər, diplomatlar, elm və sənət adamları, ədəbiyyatçılar iştirak ediblər.

Türk Ədəbiyyatı Vəqfində keçirilən birinci paneldə Azərbaycanın TÜRKSOY-dakı təmsilçisi Elçin Qafarlı, yazıçı İmdat Avşar, Günel Anarqızı, Anar yaradıcılığının tədqiqatçıları Pərvin Nureliyeva və Bəxtiyar Aslanın çıxışları dinlənilib.

Türk Ədəbiyyatı Vəqfinin yeni təsis etdiyi “Yaşayan Dədə Qorqud” mükafatının ilk laureatı olan yubilyar yazıçı çıxış edərək tədbirin təşkilatçılarına və iştirakçılarına minnətdarlığını bildirib.

Yubiley mərasimi daha sonra İstanbul Yeni Yüzlə Universitetində davam etdirilib.

Martın 27-də Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm Baş İdarəsinin dəstəyi ilə İtaliyanın “Testene Art Baku” Beynəlxalq Mədəniyyət Assosiasiyasının və Cövdət Hacıyev adına 3 nömrəli onbirlik musiqi məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə Beynəlxalq incəsənət festival-müsabiqəsi başlayıb.

İkinci dəfə keçirilən müsabiqənin mürəkkəb heyətinə Rusiyanın Xalq artisti Viktor Pelenyaqre, Rusiyanın və Tataristanın Xalq artisti Renat İbrahimov, bəstəkar, pianoçu, Litva Musiqi Akademiyasının professoru Arturas Ankskauskas, professor, Litva-Avstriya cəmiyyətinin prezidenti Petras Kunka daxildir.

Müsabiqə 7 nominasiya (vokal, instrumental, rəqs, teatr, folklor, təsviri incəsənət, moda və dizayn) üzrə keçirilir.

Müsabiqənin ilk günündə simli alətlər üzrə akademik vokal və forte-piano ifaçılarının çıxışları dinlənilib. Martın 28-də nəfəs və zərb alətləri, xor, ansambl, xalq çalğı alətləri üzrə,

Bakıda ikinci “Testene Art” incəsənət festival-müsabiqəsi

29-da isə estrada oxuma və rəqs nominasiyaları üzrə çıxışlar olub.

Martın 30-da Mərdəkan Mədəniyyət sarayında qaliblərin konserti və mükafatlandırılma mərasimi olacaq. Festivalda qalib gələn iştirakçılara

diplomlar, hədiyyə və təşəkkürnamələr təqdim ediləcək. Vokalçılar arasında Qran-pri mükafatına layiq görülmək iştirakçıya Rusiyanın Xalq artisti Viktor Pelenyaqre tərəfindən xüsusi bəstələnmiş mahnı hədiyyə olunacaq.

Azərbaycan kinosunun 120 illiyi münasibətilə sərgi açılacaq

Aprelin 3-də Muzey Mərkəzində milli kinomuzun 120 illiyinə həsr edilmiş “Azərbaycan kinosu afişalarında” adlı sərgi açılacaq.

Tədbir Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Kinematografçılar İttifaqı və Dövlət Film Fondunun birgə təşkilatçılığı ilə reallaşacaq.

Sərgidə milli kinomuzun müxtəlif dövrlərini əhatə edən filmlərin afişaları nümayiş olunacaq.

Həyatının coşqun çağında dünyadan köçdü...

Turizm bilavasitə təbliğatla bağlı olduğu üçün bu sahədə fəaliyyət göstərən insanlarda aktivlik, işgüzar əlaqələr qurmaq, təşkilatçılıq bacarığı kimi keyfiyyətlər xüsusilə vacibdir. Dünyaya yeni-yeni açılmağa başlayan Azərbaycan kimi gənc ölkədə müştəqilliyimizin ilk il-

lərində belə mütəxəssislərə böyük ehtiyac duyulub. Bu vacib keyfiyyətləri özündə cəmləşdirən, ömrünün böyük hissəsini turizm işinə həsr etmiş, müstəqil Azərbaycanın turizm sənayesinin təşəkkül tapmasında ilk təşəbbüskarlarından biri olmuş gözəl insan, bacarıqlı təşkilatçı Azər İsmayilov həyatının və işgüzar fəaliyyətinin coşqun çağında dünyadan köçüb.

Azər Baxşəli oğlu İsmayilov 29 yanvar 1959-cu ildə Bakıda anadan olub. 1971-1976-cı illərdə Sankt-Peterburq Dövlət Universitetinin Şərqsünaslıq fakültəsində təhsil alıb. Həyatını turizm sahəsinə həsr edən A.İsmayilov 1983-1991-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Turizm Departamentində çalışıb. 1991-1997-ci illərdə "AzInturTrans" şirkətinin departament direktoru olub.

1997-1998-ci illərdə Azərbaycan Hava Yollarında (AZAL) Nəqliyyat Departamentinin rəhbəri vəzifəsində işləyib. 1998-ci ildən Azərbaycanda qeydiyyatdan keçmiş yerli və xarici müştərilərə xidmət göstərən özəl turizm agentliyinə - AİT MMC-yə rəhbərlik edib.

Azər müəllim ixtisasca turizm mütəxəssisi olmasa da, bu sahədə işləyə-işləyə böyük təcrübə toplamışdı. Ölkəmizə xarici turistlərin cəlb olunması üçün beynəlxalq əlaqələrin qurulmasında, turizm qanunvericiliyinin hazırlanmasında öz töhfələrini əsirgəməyib. O, turizm sənayesinin problemlərinə həsr olunan tədbirlərdə maraqlı təşəbbüslər irəli sürür, ölkəmizdə böyük inkişaf yoluna qədəm qoyan turizm sahəsinin gələcək perspektivləri ilə bağlı çıxışlar edir, öz təcrübəsini bölüşürdü.

Azər İsmayilov Azərbaycanda biznes turizminin əsasını qoyan insanlardan biri idi. Beynəlxalq turizm sahəsində geniş əlaqələri vardı, bacarığı, səmimiyyəti, yüksək insani keyfiyyətləri ilə xarici həmkarları arasında yüksək nüfuz qazanmışdı. Rəhbərlik etdiyi AİT MMC-nin Amerika Turizm Agentlikləri Cəmiyyətinə qəbul olunması şirkətin Şimali Amerika, Kanada və Cənubi Amerika üzrə tur operatoru kimi fəaliyyət göstərməsinə imkan yaratmışdı. Xarici səfərlərində keçirdiyi görüşlərdə təkcə rəhbəri olduğu şirkətin fəaliyyəti haqqında söz açmırdı. Təmasda olduğu insanlara Azərbaycanın turizm məkanları, mədəni irsi, turizm marşrutları barədə məlumat verir, ölkəmizin bu sahədə zəngin potensialının olduğunu vurğulayırdı.

Azərbaycanın turizm sənayesinin daha da inkişaf etməsinə yeni töhfələr vermək üçün, ölkəmizin dünyada müasir turizm məkanı kimi tanınması üçün çoxlu planları, arzuları vardı. Onları gerçəkləşdirməyə əlverişli imkan vermədi. Turizm sahəsində bir çox uğurlara imza atmış, bütün fəaliyyəti boyu işgüzar, bacarıqlı təşkilatçı, gözəl insan, sadıq dost kimi rəğbət qazanmış Azər İsmayilovun əziz xatirəsi onu tanıyanların, dostlarının, turizm ictimaiyyəti nümayəndələrinin qəlbində əbədi yaşayacaq.

Allah rəhmət eləsin, qəbri nurla dolsun.

1918-ci il soyqırımı qurbanları silsilə tədbirlərlə anılıb

Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının 1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100-cü ildönümü ilə əlaqədar silsilə tədbirlər keçirilib.

Silsilə tədbirlər "İki əsrin faciəsi: 31 Mart soyqırımı" mövzusunda elmi konfrans ilə başlayıb.

Tədbiri giriş sözü ilə açan rektor, Əməkdar elm xadimi, professor Timuçin Əfəndiyev ermənilərin zaman-zaman xalqımıza qarşı həyata keçirdikləri soyqırımları, etnik təmizləmə və deportasiya siyasəti barədə danışıb. Bildirib ki, 1918-ci ilin mart-aprel aylarında daşnak erməni silahlı dəstələri Bakıda, Şamaxıda, Qubada, Lənkəranda 50 mindən artıq azərbaycanlıyı qətlə yetirib, evlərini talan edib, 10 minlərlə insanı yurd-yuvasından didərgin salıblar. Diqqətə çatdırılıb ki, ümummillilərdə Heydər Əliyev 1998-ci il martın 26-da imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" fərmanla ilk dəfə olaraq dövlət səviyyəsində 1918-ci il soyqırımına siyasi qiymət verilib. Prezident İlham Əliyevin azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında sərəncamı isə ermənilər tərəfindən tarixi faktları saxtalaşdırmaların qarşısının alınması-

na yönəlmiş çox önəmli addımdır.

Konfransda Azərbaycan dili və ədəbiyyat kafedrasının müdiri, dosent Vəfa Əliyev, İctimai fənlər kafedrasının müdiri, Əməkdar incəsənət xadimi, professor Maral Manafova, Sənətsünaslıq kafedrasının müdiri, dosent Şəhla Əliyeva 1918-ci il soyqırımından bəhs edən məruzələrlə çıxış ediblər.

31 mart - Azərbaycanlıların soyqırımı günü ilə əlaqədar BXA-da həmçinin dəyirmi masa keçirilib, bəstəkar Eldar Dadaşovun 1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100-cü ildönümünə həsr etdiyi "Elegiya", Xalq artisti Yusif Qasimovun quruluşunda "Yaddaş" xoreoqrafik kompozisiyası və "Yaddaşın rəmzi: Quba - 1918" sənədli filmi nümayiş olunub.

Muzeydə "açıq qapı" günü

Xəbər verdikimiz kimi, məşhur violonçel ifaçısı, dirijor, SSRİ Xalq artisti Mstislav Rostropoviçin (1927-2007) anadan olmasının 91-ci ildönümü ilə əlaqədar martın 27-də L. və M. Rostropoviçlərin ev-muzeyində "açıq qapı" günü elan olunub.

Muzeyə gün ərzində yerli, xarici turistlər və Bakı şəhərinin qonaqları gəliblər. Onlar üçün ekskursiyalar təşkil olunub, maestroya ithaf olunmuş filmlərdən fragmentlər nümayiş etdirilib, M. Rostropoviçin ifasında əsərlər səsləndirilib.

Dünyaca məşhur "İpək Yolu" ("Silk Road") layihəsinin idarə heyətinin üzvü olan amerikalı L. Kellner ailəsi ilə

birgə muzeyə təşrif buyurub. Ekspozisiyada yer alan "Silk Road" layihəsinin afişaları, maestronun şəkilləri, Yo-Yo Manın şəxsi avtoqrafı ilə olan kompakt disklər onların maraqlarına səbəb olub.

Yo-Yo Ma muzeyə özünün ürək sözləri və avtoqrafı olan 5 disk hədiyyə edib. Bu materiallar dəfələrlə tədbirlərdə sərgilənib və səsləndirilib. Xanım L. Kellner rəy kitabına bu sözləri qeyd edib: "L. və M. Rostropoviçlərin ev-muzeyinə məşhur violonçel ifaçısı Yo-Yo Manın məsləhəti ilə ziyarətə gəldik. Nə yaxşı ki, biz onu eşitdik! Yo-Yo Ma həmişə M. Rostropoviçə valeh olduğunu və onun qarşısında baş əydiyini söyləyirdi. "İpək Yolu" layihəsi musiqiçilərinin hamısı M. Rostropoviçin pərəstişkarlarıdır. İndi mən də muzeyi seyr edəndən sonra onların sırasındayam".

Qonaqlar onlara muzey tərəfindən təqdim edilən, ingilis dilində olan iki kitabı - Birinci xanım Mehriban Əliyevanın redaktəsi ilə ərsəyə gəlmiş "Dahi Bakılı" və Əməkdar mədəniyyət işçisi, toplumun müəllifi, redaktoru Şeyla Heydərova və Xalq artisti, violonçelist E. İskəndərovun birgə layihəsi əsasında çap olunan "Azərbaycan bəstəkarlarının violonçel və fortepiano üçün əsərləri" toplusunu böyük məmnuniyyət ilə qəbul ediblər.

Gənclər Quba Soyqırımı Memorial Kompleksini ziyarət edib

Prezident yanında Bilik Fondu, Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyəti və Quba Rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə martın 28-də gənclərin Quba Soyqırımı Memorial Kompleksinə ziyarəti təşkil olunub.

Fondun "Tariximizi öyrənək və öyrədək", "Diplomatlar" klublarının üzvləri, təcrübəli tələbələr, Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətində təcrübə keçən ASAN könüllüləri-nin təmsilçiləri və yerli gənc-

lərə memorial kompleks haqqında məlumat verilib.

Sonra kompleksin muzeyində "Azərbaycanlıların soyqırımı: tarix və bu gün" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Bilik Fondunun sektor müdiri Hacı Abdullanın "1918-ci il soyqırımı - tariximizin ibrət dərsləri", AMEA Tarix İnstitutunun dissertantı Rəşadə Bayramovanın "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə ermənilərin Quba qəzasında törətdikləri soyqırımı" mövzusunda mühazirələri dinlənilib.

Maestroya həsr olunmuş konsert

Leopold və Mstislav Rostropoviçlərin adına 21 nömrəli onbirillik Musiqi məktəbində Mstislav Rostropoviçin 91 illiyinə həsr olunmuş konsert proqramı təqdim olunub.

Konsert proqramı Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm Baş İdarəsi və musiqi məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə reallaşdı.

Konsertdə məktəbin simli və nəfəs alətləri şöbəsinin istedadlı şagirdlərinin ifasında görkəmli bəstəkarlar Q. Qarayevin "Vals", İ. Qədjadzenin "Lastoçka", V. Kermanın "Palçı Rudi", Kalinkoviçin "Tarantella", T. Şaverzaşvilinin "Nokturn", İ. S. Baxın "Prelüdiya və qavot" və Mendezin "Xabenera" əsərləri səsləndirilib.

“Aşıq musiqisi axşamları” davam edir

Növbəti ədəbi-musiqili proqram Aşıq Şəmşirə həsr olunmuşdu

Martın 28-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzində “Aşıq musiqisi axşamları” layihəsi çərçivəsində “Aşıq Şəmşirin şeir dünyası” adlı ədəbi-musiqili proqram təqdim olundu.

Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin (AAB) dəstəyi və Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə reallaşan tədbir Əməkdar incəsənət xadimi, ustad sənətkar Aşıq Şəmşirin 125 illik yubileyinə həsr edilmişdi.

AAB-nin katibi, Əməkdar incəsənət xadimi Sənubər Bağirova çıxış edərək Aşıq Şəmşirin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat verdi. Bildirildi

ki, aşıq 1893-cü ildə Kəlbəcər rayonunun Dəmirçidam kəndində el sənətkarı Qurbanın ailəsində dünyaya göz açıb. Erkən çağlardan şeirə, sənətə maraq göstərib, saz çalmağı öyrənib. El şənliklərində yaxından iştirak edib və xalq arasında tanınıb. O, gözəl ifaçı olmaqla yanaşı, həm də yaradıcı sənətkar olub. Yüzlərcə qoşma, gəraylı, tənris, bayatı, rübai, qəzəl və mükəmməs qələmə alıb. Aşıq Qardaşxan, Qəmkeş Allahverdi, Aşıq Xaliquverdi və başqalarının bir sənətkar kimi yetişməsində Aşıq Şəmşir məktəbinin böyük rolu olub.

Çıxışdan sonra bədii hissəyə keçildi. “Dədə Şəmşir - haqq aşığı”, “Şəmşir - könül aşığı”, “Şəmşirin məhəbbəti”, “Qocaldım”, “Şəmşir - təbiət aşığı” adlı səhnələr təqdim edildi. Aşıqlardan Mirəli Mehdiyev, Roman Azaflı, Cahangir Quliyev, Altay Məmmədli, Nəmet Qasımlı, Gülarə Azaflı, Əfsanə Kərimova, Vüqar Qurbanov, Qaracan Borçalı, Şöhrət Kərimovun ifalarında “Ayaq divanı”, “Şərili”, “Baş divanı”, “Yanıq Kərəmi”, “Orta sarıtel”, “Ovşarı”, “Göycə gülü”, “Urfani” və s. aşıq havaları tədbir iştirakçılarının könlünü oxşadı.

Gecədə ustad sənətkarın “Aşıq”, “Qurbanın”, “Könül”, “Bülbül”, “Anam yadıma düşdü”, “Sənsiz”, “Dəysin” və digər şeirləri səsləndirildi. Bütün çıxışlar saz-söz həvəskarları tərəfindən alqışlarla qarşılandı.

Savalan Fərəcov

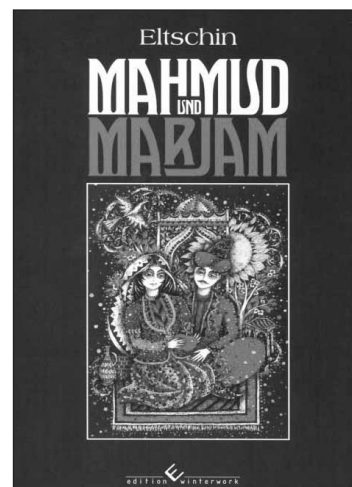
“Mahmud və Məryəm”in Almaniyada yeni nəşri

Xalq yazıçısı Elçinin məşhur “Mahmud və Məryəm” romanı bir çox xarici dillərdə nəşr edilib, ekranlaşdırılıb və müxtəlif teatrlarda dəfələrlə səhnələşdirilib.

Bu günlərdə Berlinin nüfuzlu “E Vintervork” nəşriyyatı “Mahmud və Məryəm” romanını alman dilində nəfis şəkildə nəşr edib.

Qeyd etmək lazımdır ki, son illərdə Elçinin yaradıcılığı Almaniyada xüsusi maraq doğurub. “Mahmud və Məryəm”dən başqa, ədibin “Ağ dəvə”, “Baş” romanları da çap olunaraq alman oxucularına təqdim edilib, hekayələri mətbuatda işıq üzü görüb.

“Mahmud və Məryəm”in yeni nəşri həmin romanın Almaniyada üçüncü nəşri, ümumilikdə isə Xalq yazıçısının bu ölkədə çapdan çıxmış beşinci kitabıdır.

"Vətənim Azərbaycan" - xalq musiqisini təbliğ edən layihə

Beynəlxalq Muğam Mərkəzi Azərbaycan muğamlarının və onların əsasında yaranmış xalq mahnılarının geniş təbliğinə həsr olunmuş silsilə layihələr həyata keçirir.

“Vətənim Azərbaycan” adlı layihənin iki tədbirdən ibarət açılış konserti təqdim olunub. İlk tədbirdə xanəndə Eldəniz Məmmədov çıxış edib. İfaçının “Buta” instrumental ansamblı müşayiət edib. Ansamblın bədii rəhbəri tarzan Rövşən Qurbanovdur.

Eldəniz Məmmədovun ifasında “Zabul” muğamı, “Zəminxarə” təsnifi, “Qarabağ şikəstəsi”, “Sarı gəlin” xalq mahnısı və bəstəkar mahnıları alqışlarla qarşılanıb.

Rus teatr rəssamlarının Azərbaycan səhnə sənətində rolu

Teatr Muzeyində mühazirə keçirilib

Azərbaycanda istər dramatik, istərsə də musiqili peşəkar teatr məktəbinin yaranma və formalaşma prosesi rus teatr məktəbinin təsiri altında baş verib. Bu səbəbdən də bizim teatr rejissorluğu və səhnəqrafiya sənətlərimizin yarandığı ilk dövrlərdə rus əsilli sənət adamları Azərbaycanda çox çalışıblar. Onların əksəriyyəti hətta bütün ömrünü Azərbaycan teatr sənətinin inkişafına həsr edib.

Martın 28-də Cəfər Cabbarlı adına Azərbaycan Dövlət

Teatr Muzeyində 27 mart - Dünya teatr günü münasibətilə “Rus mənşəli teatr rəssamlarının Azərbaycan səhnəqrafiyasının inkişafında rolu” mövzusunda mühazirə saati keçirildi.

Muzeyin əməkdaşları Mətanət Dadaşova və Ləman Şərifova uzun illər Azərbaycan teatrlarında çalışmış, bir çox səhnə əsərinin ilk quruluşunda iştirak etmiş teatr rəssamları F.Qusakov, N.Ovçinnikov, Y.Toropov və S.Yefimenkonun həyat və yaradıcılıqları barədə

geniş məruzə etdilər. Mühazirələr adları çəkilən rəssamların muzeyin saxlan-cında qorunan dekorasiya və geyim eskizlərini sərgiləyən video-çarx ilə müşayiət edildi.

Qeyd edək ki, mühazirə saati Teatr Muzeyi ilə Rusiya Federasiyasının ölkəmizdəki səfirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Rusiya İnformasiya və Mədəniyyət Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə gerçəkləşdi.

G.Mirməmməd

“Sosial iş: nəticələr və perspektivlər”

Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetində (ATMU) “Sosial iş: nəticələr və perspektivlər” adlı tədbir keçirilib. Tədbir Azərbaycanın ali təhsil məkanında bakalavr səviyyəsində müvafiq ixtisaslı kadr hazırlığının 10 illiyinə həsr olunub.

Tədbirdə ATMU-nun tədris işləri üzrə prorektoru İranə Əliyeva, Xidmət mühən-

disliyi fakültəsinin dekanı Sevda Vəzirova, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun təmsilçisi Nəzakət Balabəyova, digər qonaqlar, Bakı Dövlət Universiteti və Azərbaycan Universitetinin sosial iş ixtisası üzrə təhsil alan tələbələri iştirak ediblər.

Milli Qəhrəmanın xatirəsi yad edilib

Sumqayıt Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin təşəbbüsü, S.Vurğun adına Mərkəzi kitabxananın Uşaq şöbəsinin təşkilatçılığı ilə Sumqayıt şəhər Poeziya evində Azərbaycan Milli Qəhrəmanı, 1995-ci ilin mart qiyamının qarşısının alın-

ması zamanı həlak olmuş Bəhruz Mansurovun (1975-1995) xatirəsinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan yazıçı Hafiz İmamnəzərli Milli Qəhrəmanın qısa ömür yolu haqqında məlumat verib. AYB Sumqayıt

bölməsinin sədri Gülnarə Cəmaləddin, kitabxananın şöbə müdiri Yeganə Hüseynova Vətənin qəhrəman övladlarının örnək həyat yolunun gələcək nəsillərə çatdırılmasının vacibliyindən danışdı.

Milli Qəhrəmanın qarda-

şı polkovnik-leytenant Bəhram Mansurov xatirələrini bölüşüb, tədbirin təşkilatçılarına təşəkkürlərini bildirdi.

Sabir Sarvan adına Poeziya klubu üzvlərinin təqdim etdiyi ədəbi kompozisiya maraqla qarşılanıb.

Elə pyeslər var ki, onların səhnələşdirilməsi ya qeyri-mümkündür, ya da çox rahatdır. Düzünə qalsa, heç bir pyesin səhnə təcəssümünü tapmaq o qədər də asan deyil, sadəcə, bəzən belə görünür. Amma dərinə gedəndə...

Martın 27-də Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı mövsümün növbəti premyerasını təqdim etdi. Yazıçı-dramaturq Kamal Abdullanın "Bir, iki, bizimki" pyesi əsasında hazırlanan tamaşa teatrda yeni yaradılmış Abbas Mirzə Şerifzadə səhnəsində təqdim olundu.

Kamal Abdulla bu pyesi çoxdan yazıb. Əslində o, artıq neçə illərdir ki, daha pyes yazmır. Nədən? Bilmirik. Bəlkə də rejissorların onun pyeslərini müəllifin görə biləcəyindən fərqli göstərməsi ürəyincə deyil? Bunu da bilmirik (imkan olarsa, soruşarıq). "Bir, iki, bizimki" illər öncə artıq mövcud olmayan Bakı Kamera Teatrında tamaşaya qoyulub. Ötən teatr mövsümündə isə Yuğ Dövlət Teatrı əsəri "Səsimi unutma" adı ilə səhnələşdirib. Hətta Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin rejissor ixtisası üzrə ötnilki buraxılışından da bir məzun diplom işi olaraq bu pyesə müraciət etmişdi.

Müəllif öz əsərini "bir-birini anlamaq istəyən və anlamayan, tapmaq istəyən və tapmayan iki nəfərin duyumlar dramı" kimi səciyyələndirir. Quruluşçu rejissor Əlif Cahangirli həmin duyumlar dramını daha da açmaq istəyir. Özü də tək-cə bir-birini anlamaq istəyən və an-

lamayan, tapmaq istəyən və tapmayan iki nəfərin duyumlar dramının başqa bir qatını açmağa nail olurlar: iki qapı arasında qalıb hardan hara keçəcəyini, həmin qapılar arasında ÖZÜNÜ tapmaq istəyən Kişinin faciəsini! Elə buna görə də Kişini (Əməkdar artist Ayşad Məmmədov) gah öz gəncliyi - O (Ziya Ağayev), gah da uşaqlığı - Oğlan (Canəli Canəliyev) ilə qarşılaşdırır. Bəs elə isə niyə Qadın (İlahə Həsənova) yalnız yeniyetməliyi - Qız (Xədicə Novruzlu) ilə Kişinin qarşısında görünür? Ona görə ki, onlar ayrılarda Qadın gənc idi? Bəlkə də nə qədər

Ürəklə "bizimki" deyə biləcəyimiz tamaşa

qətiyyətsiz olsa belə, bağçaya gədən vaxtlardan tanıdığı Qadın Kişinin gözündə hələ də gənc bir qızıdır? Bu suala hər tamaşaçının öz cavabı olar yəqin ki...

Tamaşa birnəfəsə oynanılır. Aktyorlar meydan teatrı ənənəsinə uyğun olaraq improvizə səhnənin hər iki tərəfində əyləmiş tamaşaçıları üçün sözün həm ifa mənasında, həm də fiziki mənasında hərtərəfli oyun sərgilədilər. Ayşad Məmmədovun bir aktyor olaraq potensialı, oynadığı rollar diqqətli tamaşaçıya bellidir, gənc aktyorlar - İlahə Həsənova və Ziya Ağayevin də roldanrola sənətkarlığa doğru inkişafı göz qabağındadır. Özünün ən yaxşı rollarını elə bu teatrda oynamağa başlamış aktrisa Xədicə Novruzlu və teatrda böyüyən balaca aktyor Ca-

nəli Canəliyev də obrazı yaşayaraq yaratmaq baxımından təcrübəli oyundaşlarından geri qalmadılar.

Tamaşanın rəssamı, Əməkdar mədəniyyət işçisi İlham Elxanoğlunun qırmızı və yetişmiş zeytun rəngini xatırladan bozultlu-yaşıl, bir də boz rəng (yeri gəlmişkən, zeytun da dəfnə kimi əbədlilik rəmzidir) arasında həll etdiyi tərtibat "Bir, iki, bizimki"nin ruhunu tamamlayır.

Tamaşanın musiqi tərtibatı da maraqlıdır. Rejissor Ə.Cahangirli bu işi başqasına həvalə etmədən öz öhdəsinə götürərək göstəri ilə dediklərini eşidiləşlə tamamlamağa nail olub. Xüsusən də finalda səslənən "Mənim mehriban və zərif vəhşim" filmine Yevgeni Doqanın bəstələdiyi məşhur valsı müəllifin pyesdə demək istədiyi "həyat ölümün içindədir" düşüncəsinin musiqili aç-

ması kimi səsləndi. Vals musiqisi səslənirsə, deməli, onu ifa edən də var. Amma biz tamaşanın tam məzmununu açmaq fikrində deyilik. Sadəcə, onu deyəcəyik ki, tamaşada məşğul olan aktyorlar nəinki rəqs-də, bütün tamaşa boyu mükəmməl plastika nümayiş etdirdilər, rəqsin xoreografi isə Ceyhun Dadaşovdur.

Hər kəsin əməyini qeyd edib tamaşanın bədii rəhbərinin adının üstündən sükutla keçmək ən azından günah olardı. Əlif Cahangirliyə əsl ustad kimi yol göstərən, səhnə həvalə edən tamaşanın bədii rəhbəri Xalq artisti, professor Azərpaşa Nəmetovdur.

Premyera oynanıldı. Özü də oynanıldığı səhnənin daşdığı ismin - korifey Abbas Mirzənin adına layiq! Biz isə "Bir, iki, bizimki" tamaşasını daha geniş coğrafiyada, çeşidli festival səhnələrində görməyi arzulayırıq. Çünki hazırkı dünya teatr səhnəsində yer alan performanslar cərgəsində Milli Dram Teatrının bu tamaşasını görəndə, qazandığı tamaşaçı alqışını eşidib ciddi tənqidçi fikrini oxuyanda ürəklə deyə biləcəyik: Bu tamaşa bizimkidir!

Gülcahan Mirməmməd

P.S. Tamaşa bitəndən sonra pyesinin uğurlu səhnə taleyinin seyrindən məmnun müəllifin sevincini görəndə olsun ki, çoxunun ürəyindən bir istək keçdi: "Görəsən, Kamal Abdulla yenə pyes yazacaqmı?".

Sumqayıt teatrında "Zülmətdə nur"

Sumqayıt Dövlət Dram Teatrında Nizami Muradoğlunun mənzum pyesi əsasında hazırlanan "Zülmətdə nur" tamaşasının premyerası keçirilib.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100, Hüseyn Cavidin anadan olmasının 135 illiyi münasibətilə səhnələşdirilən əsərə teatrın baş rejissoru, Əməkdar artist Firudin Məhərrəmov quruluş verib. Tamaşanın quruluşçu rəssamı Mustafa Mustafayev, musiqi tərtibatçısı Telman Qəniyevdir. Obrazları əməkdar artistlər İlahə Səfərova, İzaməddin Bağirov, Rəuf Ağakəşiyev, Cəlal Məmmədov, aktyorlar Oqtay Mehdiyev, Həbib Xanlarov, Sədaqət Nuriyeva, Şəhla Məmmədova, İlham Səferli, Dağlar Rüstəmov, İlahə Səfərova, Şəmiştan Süleymanlı və başqaları canlandırırlar.

Əsər repressiya qurbanı olmuş böyük mütəfəkir şair Hüseyn Cavid ailəsinin faciəsinə həsr olunub. Eyni zamanda bu ailənin timsalında istiqlal şairləri Əhməd Cavadın və Mikayıl Müşfiqin də mənəvi-fiziki işğəncələri, zindan həyatları təsvir olunur. İnsan donuna girmiş iblis obrazı da demək olar ki, bütün tamaşa boyu qəhrəmanları qarabara izləyir. Rejissor Hüseyn Cavidin İblis obrazına verdiyi mizanlarla tamaşaçıları düşünməyə vadar edir.

Premyerada Milli Məclisin sədrinin birinci müavini Ziyafət Əsgərov, akademiklər - AMEA-nın vitse-prezidenti İsa Həbibbəyli, AMEA Əlyazmalar İnstitutunun direktoru Teymur Kərimli, Folklor İnstitutunun direktoru Muxtar İmanov, ziyalılar, təhsil, mədəniyyət işçiləri, şəhər İcra Hakimiyyətinin əməkdaşları iştirak ediblər.

Tələbə dram dərnəyinin "Xatirələr"i

Prezident yanında Bilik Fondunun dəstəyi ilə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən Pedaqoji Kollecdə yaradılmış "Mizan" tələbə dram dərnəyində yeni tamaşa hazırlanır. Görkəmli yazıçı, ədəbiyyatşünas Mir Cəlal Paşayevin 110 illik yubileyi münasibətilə ədibin hekayələrinin motivləri əsasında səhnələşdirilən "Xatirələr" adlı tamaşa gələn ay təhvil veriləcək.

Fondun təşəbbüsü ilə hazırlanan tamaşanın ssenari müəllifi və rejissoru "Mizan" tələbə dram dərnəyinin bədii rəhbəri, Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin dosenti, Əməkdar artist Məmməd Səfa Qasimovdur.

Tamaşada ədibin müxtəlif dövrdə qələmə aldığı hekayə qəhrəmanları ilə bərabər, Mir Cəlal Paşayevin öz obrazı da var. Tamaşa üzərində son məşqlər gedir.

Xatırladaq ki, "Mizan" tələbə dram dərnəyinin ilk tamaşası ötən il olub. Kollektiv Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin "Yeyərsən qaz eti-ni, görərsən ləzzətini" əsəri əsasında tamaşanı uğurla təqdim edib.

Martın 28-də Azərbaycan Milli incəsənət Muzeyində Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin, Bakı Yunus Əmrə İnstitutunun təşkilatçılığı ilə Osmanlı imperiyası dövründə miniatür ustaları tərəfindən çəkilmiş əsərlərdən ibarət sərginin açılış mərasimi keçirildi.

“Tarixi prosesdə Osmanlı miniatür-ləri” adlı sərgiyə toplaşanları salamlayan Bakı Yunus Əmrə İnstitutunun əməkdaşı Nuranə Tağıyeva sərginin mahiyyəti haqqında bilgi verdi.

Yunus Əmrə İnstitutunun direktoru Cihan Özdemir söylədi ki, yarandığı çağdan dünyada ən böyük mədəniyyətərlərdən sayılan Osmanlı dövləti mədəniyyəti təkcə tarix və ədəbiyyata deyil, eləcə də yetişdirdiyi miniatür ustaları ilə bəşəriyyətə böyük töhfələr verib. XV yüzildən başlayan Osmanlı miniatür sənəti imperiyanın süqutundan sonra da bəzi miniatürçü rəssamlar tərəfindən yaşadılıb.

Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri

Osmanlı miniatür-ləri Bakıda sənətsevərlərə təqdim edildi

Erkan Özoral sərginin təşkili üçün zəhmət çəkənlərə sayğısını ifadə edərək Osmanlı miniatür-lərinin Azərbaycanda ilk dəfə sərgilənməsindən məmnunluğunu dilə gətirdi.

Tədbirdə vurğulandı ki, türk mədəniyyət tarixində Səlcuqlar, Teymurilər, Ağqoyunlu və Qaraqoyunlular, Səfəvilər, eləcə də Osmanlı dövlətində sənət fəaliyyətində miniatürün ayrıca yeri olub. Özəlliklə Osmanlı zamanında hər yüzildə böyük miniatür ustaları yetişib, onlar imperiyanın son çağlarına kimi gözəl əsərlər yaradıblar.

Qeyd edək ki, Milli incəsənət Muzeyindəki sərgidə 40 tarixi miniatür nümayiş olunur. Sərgi martın 30-da yekunlaşacaq.

S.Qaliboğlu

Dünyanın beş qitəsində yaşayan 274 milyon insanın ana dili ya fransız dilidir, ya da onlar bu dildə danışmağı, yazıb-oxumağı bacarırlar. 1970-ci ildə yaradılmış Beynəlxalq Frankofoniya Təşkilatı (BFT) 58-i daimi üzv və 26-sı müşahidəçi olmaqla, 84 dövləti özündə birləşdirir.

BFT artıq uzun illərdir ki, müxtəlif ölkələrdə hər ilin mart və aprel aylarında Beynəlxalq frankofoniya həftəsi keçirir. Bu çərçivədə müsabiqələr, sərgilər, kino festivalları və digər maraqlı sənət görüşləri baş tutur. Azərbaycanda da artıq bir neçə ildir gerçəkləşən Frankofoniya həftəsi bu il aprelin 1-dən 14-dək davam edəcək.

Frankofoniya həftəsi başlayır

Martın 28-də on bir dövlətin Azərbaycandakı diplomatının iştirakı ilə keçirilən mətbuat konfransında bu barədə məlumat verilib.

Avropa İttifaqının Azərbaycan-dakı nümayəndəliyinin rəhbəri Kestutis Yankauskas plüralizm və müxtəlifliyi təbliğ edən Frankofoniya həftəsinin əhəmiyyətini qeyd edərək bildirib ki, qurum bu dəfə «Erasmus Plus» proqramını təqdim edəcək.

Həftə çərçivəsində aprelin 3-8-dək “Frankofon filmləri” festivalı da keçiriləcək. Kinosevərlər “Başsız xoruz” (Rumıniya), “Adama” (Fransa), “Qeyri-adi naqqa balığı” (Fransa-Meksika), “Anam və ailəmizin digər qeyri-adi üzvləri” (Macarıstan), “Ou-

zeri Tsitsanis” (Yunanıstan), “Həşəratların tərbiyəçisi” (Litva), “Mərakeş quş uçuşundan baxış” (Mərakeş) və “Qırıqı” (Çad) bədii, sənədli və cizgi filmlərinə baxa biləcəklər.

Bundan başqa, uzun müddətdən bəri əməkdaşlıq edən Pyer dö Tregomen (Fransa) və azərbaycanlı xanəndə Qoçaq Əsgərov “Mugham Souls” konsert proqramı ilə çıxış edəcəklər.

Frankofoniya həftəsi təkcə Bakı ilə məhdudlaşmır. İsveçrəli fotoqraf Sedrik Ktrostoferin öz ölkəsinin pendir tutma ənənələrini əks etdirən “Pendir bölüşməsi” adlı sərgisi aprelin 16-dək Gəncədə nümayiş etdiriləcək.

Rumıniyanın Azərbaycandakı səfiri Dan İancu öz ölkəsinin Frankofoniya həftələrində fəal iştirak etdiyini bildirib. Deyib ki, Rumıniya filminin nümayişindən başqa, Babəş Bolyai Universitetinin təmsilçisi Oktivian Yula Bakıda qonaq olacaq,

gənclərlə görüşəcək.

Mərakeş səfiriyyəsinin nümayəndəsi isə Frankofoniya həftələrini fransızdillilik ölkələrin mədəniyyətini təqdim etmək imkanı kimi dəyərləndirib.

G.Mirməmməd

TÜRKSOY-un Novruz proqramı davam edir

Xəbər verdiyimiz kimi, Türkiyədə TÜRKSOY təşkilatı tərəfindən Novruz şənlikləri və “Kastamonu - Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı” ilinin açılış

mərasimləri keçirilib.

Tədbirlərdə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin əməkdaşı Elgün Əliyev, Masallı Regional Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin rəisi Lətifə Mövsümova, Masallı rayonunun “Halay” folklor rəqs ansamblı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının “Yallı” folklor kollektivi iştirak edib.

Kastamonuda başlayan Novruz şənlikləri Ankara və İstanbul şəhərlərində davam edib. “Halay” ansamblı Ankaranın Çankaya Universitetinin mədəniyyət mərkəzində rəqs nömrələrini təqdim edib.

İstanbulda Bayrampaşa idman salonunda təşkil edilən konsert proqramında “Halay” və “Yallı” qruplarının çıxışları alqışlarla qarşılanıb.

Hazırda Novruz proqramı Balkan ölkələrində davam edir. Aprelin 5-dək keçiriləcək Novruz şənliklərində ölkəmizi aşıq Əli Pənahoğlu təmsil edir.

Təbrizli sənətçilər yenidən Musiqili Teatrda

İranda böyük şöhrət qazanmış aktyor və rejissor, Təbriz Teatrının rəhbəri Babək Nəhreyn yenidən Bakıda sənətsevərlərin görüşünə gəlib.

Martın 27-də Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında təqdim olunan konsert proqramında Babək Nəhreyn, habelə iranlı incəsənət nümayəndələri - müğənni Ayhan, illüziyoni Cavad Əkbəri ilə yanaşı, Azərbaycanın gənc estrada müğənniləri Damlə və Çinarə Məlikzadə, Musiqili Teatrın balet truppası çıxış edib.

Ötən il Musiqili Teatrda tamaşa-

çıların görüşünə “Bəxtəvər” komediyası ilə gələn güneyli aktyor bu dəfə də Novruz bayramı günlərində İrandan - soydaşlarımızın sıx yaşadığı bölgələrdən, əsasən də Təbrizdən ölkəmizə gələn çoxsaylı turistlərin mədəni istirahətinə rəng qatıb. Babək Nəhreyn Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrının direktoru, Əməkdar incəsənət xadimi Əliqismət Lalayevə yaradılan şəraitə görə təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, Babək Nəhreynin iştirakı ilə daha bir konsert proqramı martın 30-da təqdim olunacaq.

Görüş

Bakı daha bir beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi etməyə hazırlaşır. Turizm sənayesi nümayəndələrinin görüş yerinə çevrilən Azərbaycan Beynəlxalq “Turizm və səyahətlər” sərgisi (AİTF) aprelin 5-dən 7-dək keçiriləcək. Xəzəryanı regionda turizm sənayesinin ən böyük tədbiri sayılan sərgi Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi, “İteca Caspian” və onun tərəfdaşı “İTE Group” (Böyük Britaniya) şirkətlərinin təşkilatçılığı ilə baş tutacaq.

Bakı Ekspo Mərkəzində təşkil olunacaq XVII Azərbaycan Beynəlxalq “Turizm və səyahətlər” sərgisi bu il də bir sıra yeniliklərlə iştirakçıların görüşünə gəlir.

“İteca Caspian” şirkətindən verilən məlumata görə, artıq bir neçə ildir ki, sərgi müxtəlif istiqamətlərdə turizm imkanlarını nümayiş etdirməklə turizm bazarı, dövlət strukturları, həm yerli, həm də regional turizm təşkilatlarının nümayəndələrini eyni platformada bir araya gətirir.

Hazırda sərgidə iştirak edəcək ölkələrin və şirkətlərin qeydiyyatı davam edir. İndiyədək 20-dək ölkə, 200-dən çox xarici şirkət qeydiyyatdan keçib. İştirakçılar arasında Tür-

yeri yenə Bakıdır

AİTF sərgisi 17-ci dəfə dünyanın aparıcı turizm ölkələri və şirkətlərini bir araya gətirəcək

kiyə, Bolqarıstan, Çex Respublikası, Dominikan, Gürcüstan, İndoneziya, İtaliya, İsveçrə, Mərakeş, Rusiya, Sloveniya, Tailand və digər ölkələri təmsil edən şirkətlər yer alır.

Sərgi çərçivəsində görüşlərin keçirilməsi, tərəfdaşlıq müqavilələrinin imzalanması, habelə yeni proqram və turizm marşrutlarının elan edilməsi nəzərdə tutulur. Müxtəlif turizm istiqamətləri, hava yolları və hotel şəbəkələri, eləcə də turizm sahəsi üzrə digər xidmət növləri təqdim ediləcək.

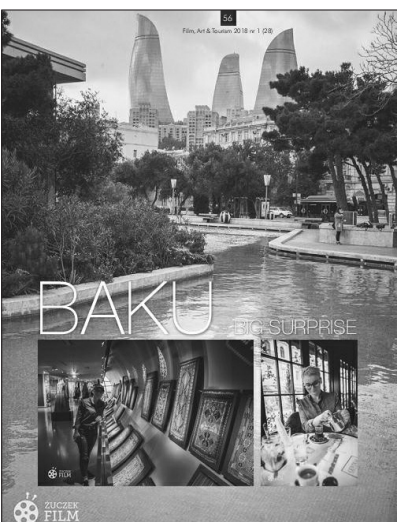
Bu il sərgidə tibbi və sağlamlıq turizmi sektoru daha geniş təqdim olunacaq. Sərgidə Türkiyə, Ukrayna, Rusiya, Çex Respublikası, Sloveniya, eləcə də ölkəmizdən sağlamlıq turizmi sahəsində fəaliyyət göstərən 40-a yaxın turizm mərkəzi, sanatoriyalar iştirak edəcək. “AİTF 2018” sərgisində yerli və beynəlxalq sanatoriyalar, müalicə və SPA mərkəzləri, sağlamlıq ocaqları istirahət məkanlarını seçməklə yanaşı, yüksəkixtisaslı tibbi xidmətlərdən də faydalanmaq üçün müxtəlif imkanlar nümayiş olunacaq. “AİTF 2018”in tərəfdaş öl-

kəsi hər il mütəmadi olaraq öz milli stendi ilə çıxış edən Bolqarıstandır.

AİTF sərgisi ənənəvi olaraq ölkəmizdə daxili turizmin inkişafını da fəal şəkildə əks etdirir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, həmçinin Azərbaycan Turizm Assosiasiyası ayrıca stendlə təmsil olunacaq. Ölkəmizin regionlarının turizm potensialı regional mədəniyyət və turizm idarələri tərəfindən də geniş nümayiş olunacaq, eləcə də ölkəmizdə fəaliyyət göstərən hotellər, turizm mərkəzləri, turizm şirkətləri də öz xidmətlərini təqdim edəcəklər. “ASAN Viza” - elektron viza portalı və mayın 1-dən 31-dək keçiriləcək Bakı Şopinq Festivalı öz stendi ilə sərgidə iştirak edəcək.

AİTF ilə birlikdə 12-ci Qafqaz Beynəlxalq “Məhmanxana, restoran və supermarketlər üçün avadanlıq və ləvazimatlar” sərgisi - “Horex Caucasus 2018” keçiriləcək. “Horex Caucasus” regionda hotel və restoran sektorunun yeganə ixtisaslaşdırılmış sərgisidir.

Fariz Hüseynov

Polşa jurnalında paytaxtımızdakı turizm filmləri festivalı haqqında məlumat

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən Bakı Beynəlxalq Turizm Filmləri Festivalı (BBTFF) 2018-ci ildə artıq 5-ci dəfə təşkil olunacaq. Bakı Beynəlxalq Turizm Filmləri Festivalı mənzil-qəragahı Vyana şəhərində yerləşən Beynəlxalq Turizm Filmləri Festivalı Komitəsinin (CIFFT) üzvüdür. Polşanın “FilmAT” beynəlxalq festivalının direktoru və eyniadlı film, sənət və turizm jurnalının baş redaktoru Eva Kotus CIFFT-nin üzvüdür. Jurnal bu il də CIFFT-nin fəaliyyətinə və quruma daxil olan festivallara həsr edilib.

Jurnalda 2017-ci il 15-18 noyabrda keçirilmiş IV Bakı Beynəlxalq Turizm Filmləri Festivalı barədə geniş məlumat verilib. Hər il Bakı festivalının qonağı olan Eva Kotus paytaxtımızda qaldığı mehmanxanaların rahatlığı, xidmət səviyyəsi və ləzzətli səhər yeməyi ilə bağlı xoş təəssüratlarını paylaşmaqla yanaşı, gəzib gördüyü şəhərin qədim küçələrindən, ecazkar, müasir hündür binalarından, möhtəşəm

görünüşə malik maraqlı mədəniyyət ocaqları və muzeylərindən bəhs edir. O, eyni zamanda Nizami Kino Mərkəzində Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Bakı Turizm Peşə Məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə festivalın qonaqları üçün təşkil edilmiş Azərbaycan çay süfrəsi ilə bağlı unudulmaz təəssüratlarını bölüşüb.

Bundan başqa, jurnalda CIFFT festivalları arasında ilk dəfə Azərbaycan və Polşa tərəflərinin təşəbbüsü ilə 12-ci Polşa “FilmAT” festivalının təşkilat komitəsi tərəfindən müxtəlif xalqların nümayəndələrindən ibarət tələbə münisflər heyətinin yaradılması və heyətin tərkibinə Polşa və Azərbaycandan tələbələr daxil edilməsi barədə məlumat da verilib. Qeyd olunub ki, Bakı Turizm Peşə Məktəbi “FilmAT” festivalında fəal iştirakına görə diplomla təltif edilib.

Ətraflı məlumatı <<http://www.film-at-magazine.com>> veb-səhifəsindən əldə etmək olar.

AZTA-nın təşkilatçılığı ilə bələdçi kursları

Azərbaycan Turizm Assosiasiyasının (AZTA) təşkilatçılığı ilə “Guide Service”-in tərkibində bələdçi kursları fəaliyyətə başlayacaq.

AZTA-dan bildiriblər ki, kursun məqsədi yeni bələdçilərin hazırlanması, bələdçilərin peşəkarlıq

səviyyəsinin artırılması və turistlərə daha yüksək səviyyədə xidmət göstərilməsinin təmin olunmasıdır.

Tədris materialları Azərbaycan və rus dillərindədir. Üç ay davam edəcək kurslar ödənişlidir. İştirak etmək istəyənlər aprel

20-dək assosiasiyanın ofisinə müraciət edə bilərlər.

Qeyd edək ki, AZTA-nın idarə heyətinin qərarı ilə qurumun turizm bələdçiləri ilə iş üzrə komitəsi yaradılıb. Komitənin sədri “Guide Services” şirkətinin rəhbəri Samirə Quliyevadır.

Tematik turların təşkilində turizm bələdçilərinin rolu

“Regional İnkişaf” İctimai Birliyinin (RİİB) təşkilatçılığı ilə Gəncə-Qazax regionunda “Tematik turların təşkilində turizm bələdçilərinin rolu” mövzusunda təlim keçirilib.

Dünya Turizm Bələdçiləri Assosiasiyalar Federasiyası (WFTGA) və Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin turizm bələdçiləri üzrə proqramları əsasında hazırlanan təlimlərdə Gəncə-Qazax regionunun gənclərindən ibarət qrup iştirak edib.

İştirakçılara turistlərlə ünsiyyətin qurulması, bələdçilik peşəsinə yiyələnmək üçün vacib olan şəxsi keyfiyyətlər, turizm sahəsində beynəlxalq təcrübə və digər mövzular üzrə məlumatlar verilib, praktik məşğələlər təşkil olunub.

Şəmkir rayonunun Muxtariyyə kəndində yerləşən antik dövrə aid Şəmkir qalasına, Göygöldə (keçmiş Helenendorf) yaşamış sonuncu alman sakini Viktor Klaynın evinə və bölgənin digər tarixi və turizm məkanlarına, sənaye obyekt-

lərinə tematik turlar təşkil olunub. Gənc bələdçilər bu turlarda təlimlər zamanı əldə olunan bilik və bacarıqlarını nümayiş etdiriblər.

Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinin müəllimləri tərəfindən aparılan təlimin sonunda keçirilən attestasiyaya uyğun olaraq 7 iştirakçıya turizm bələdçisi kimi fəaliyyət göstərmək üçün şəhadətnamə, bütün iştirakçılara isə sertifikatlar təqdim olunub.

Layihə “Azərbaycan Respubli-

kasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”-nə əsasən regional turizmin inkişafı, ölkəmizdə turizm xidmətinin inkişafına dəstək olaraq həyata keçirilir. RİİB turizm bələdçiləri üçün bu cür təlimləri 2016-2017-ci illərdə İsmayıl rayonunda, eləcə də Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala regionlarında da təşkil edib. Layihənin digər bölgələrdə davam etdirilməsi nəzərdə tutulur.

Şahdağ Turizm Mərkəzi martın 28-də 2017-2018-ci il qış turizm mövsümünün sona çatdığını elan edib. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin tabeliyində olan turizm kompleksində qış mövsümü hava şəraitindən asılı olaraq dekabr ayından aprel ayına kimi davam edir.

Bu mövsümdə kompleksə rekord sayda - 120 mindən çox turist gəlib

Turizm mərkəzindən verilən məlumata görə, sayca altıncı olan qış mövsümü ərzində "Şahdağ"ı 120 mindən çox turist ziyarət edib. Bu, kompleksin fəaliyyəti dövründə rekord göstərici sayılır. Turistlərin təxminən 50 faizi əcnəbi vətəndaşlar olub, onların arasında Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Qətər, Böyük Britaniya və Küveyt kimi ölkələrdən olan turistlər üstünlük təşkil edib.

Məlumatda bildirilir ki, mövsüm ərzində "Şahdağ"ın regional və beynəlxalq brend kimi tanınması məqsədilə addımlar atılıb, mərkəz Ukrayna, Türkiyə, Hindistan, Almaniya, Rusiyada keçirilən beynəlxalq seminar, konfrans və sərgilərdə təmsil olunub.

Aparılan təbliğat-tanıtma işlərinin nəticəsi olaraq, Şahdağ Turizm Mərkəzi hoteldə gecələmiş qonaqlar və daima səyahət edən turistlər

Şahdağ Turizm Mərkəzində qış mövsümü başa çatıb

tərəfindən 4 həftə ərzində səssizmə nəticəsində "Lüks dağ kurortu" və "Lüks dağ hoteli" nominasiyaları üzrə beynəlxalq "2017 World Luxury Hotel Awards" mükafatına layiq görüldü.

2017-2018-ci il qış mövsümündə qış əyləncələrinin sırasına paraplan xidməti əlavə olunub, uşaqlar üçün yeni əyləncələr yaradılıb. Bu mövsüm də ənənəvi qış əyləncələri ilə yanaşı, xizəkçiliyə xüsusi maraq göstərilib, kompleksə gələn qonaqların 30 faizini xizək həvəskarları təşkil edib.

Xizəkçilik mövsümü başa çatırsa da, hazırda turizm mərkəzində bir sıra əyləncələr aktivdir. Artıq turizm mərkəzində yay mövsümü üçün hazırlıqlara start verilib. Yay mövsümünün açılışınadək mərkəzdə 5 ulduzlu "Şahdağ Hotel və Spa" fəaliyyət göstərəcək.

Postsovet məkanının ən yaxşı hava limanı

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu növbəti dəfə mükafata layiq görülüb

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu ardıcıl olaraq ikinci ildir ki, hava limanı sənayesi üçün ən nüfuzlu qiymətləndirmə olan "Skytrax World Airport Awards" mükafatına layiq görüldü.

Aeroportun mətbuat xidmətindən bildirilib ki, "Skytrax" mükafatının təntənəli təqdimat mərasimi Stokholmda (İsveç) keçirilib.

Azərbaycanın əsas hava limanı MDB ölkələrinin bütün aeroportları arasında göstərilən xidmət səviyyəsinə görə ən yaxşılar siyahısına yenidən başılıq edib. Bundan başqa, Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu hər il 5 milyona qədər sənişinə xidmət göstərən dünya aeroportları siyahısında üçüncü yeri tutub. Siyahıya London-Siti aeroportu başçılıq edir.

Daha bir nüfuzlu nominasiyanı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunun yeni aerovağzal kompleksi (Terminal 1) alıb. Belə ki, o, dünyanın ən yaxşı terminallarının olunduğuna daxil olub. Bu reytingin lideri Londonun Hitrou hava limanı (Terminal 2) olub.

"Skytrax" tərəfindən keçirilən və 550 hava limanını əhatə edən sənişinlərə xidmət və şəraitin qiymətləndirilməsi dünya hava limanı sənayesi üçün keyfiyyət etalonu sayılır. İnspeksiya dövründə "Skytrax" həmçinin 100 ölkədən 13,73 milyon sənişin arasında sorğu keçirib.

Almaniyanın fotoqrafiya sahəsində ixtisaslaşan "Propphoto" portalında peşəkar və həvəskar fotoqrafları Azərbaycanla fototurlara dəvət edən məqalə yayılıb. "Nəyə görə Azərbaycana fototura getməyə dəyər?" sərlövhəli məqalə peşəkar fotoqraf Georq Şuhun Azərbaycana səfər təəssüratları əsasında qələmə alınıb.

Avropanın nüfuzlu "Blende" fotomüsabiqəsinin iştirakçısı Georq Şuh Azərbaycana səfərdən sonra yurdumuzun gözəlliyinə və təbiətinə, eləcə də insanlarına o qədər məftun olub ki, onun fikrincə, bu ölkəyə sadəcə səfər etməklə kifayətlənmək olmaz. Azərbaycan hər janrın fotoqrafları üçün öz motiv rəngarəngliyi ilə maraqlıdır.

Məqalədə elektron viza almaqla ölkəyə çox rahatlıqla səfər etməyin mümkünlüyü qeyd edilir, eləcə də fotoqraflar üçün səyahətə ən uyğun fəsillər, nəqliyyat, yerli əhali ilə ünsiyyət üçün dil bilgisi, rəqəmsal infrastruktur və digər mühüm səyahət məlumatları ətraflı izah olunur.

Bildirilir ki, Azərbaycanın müasir bir ölkə olması təəssüratı hələ hava limanında olarkən yaranır. Paytaxtın geniş küçələri boyunca fasadında "alov dillərinin

"Nəyə görə Azərbaycana fototura getməyə dəyər?"

rəqs etdiyi" futuristik göydələnlər və digər müasir binalar ucalır. Bakının müasir binaları ilə yanaşı, qala divarları ilə əhatələnmiş qədim İçərişəhər və XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərinə aid Avropa üslubunda tikililər fotoqraflar

tapıb. Bakı ətrafında palçıq vulkanlarının, Böyük və Kiçik Qafqaz sıra dağlarının əsrarəngiz mənzərələrinin, ölkənin uçqarlarındakı maraqlı məkanların landşaft fotoqraflarının obyektivliyi üçün cəlbedici olacağı vurğulanır. Eyni zamanda

Gəncə şəhərindən cənubda 200 il əvvəl salınmış alman koloniyaları və həmin dövrə aid yaşayış məntəqələrinin alman fotoqraflarına qeyri-adi təsir bağışlayacağı qeyd edilir.

Məqalənin sonunda qədim İpək Yolunun üzərində yerləşən Azərbaycanda xaricdən gələn qonaqlar üçün çoxlu turların təşkil edildiyi, Şamaxı, Qəbələ və Şəki kimi şəhərlərdə qədim məmarlıq incilərinin olduğu, ölkədə səyahət üçün münasib infrastrukturun yaradıldığı və dövlət tərəfindən mədəniyyət və tarixin qorunub saxlanmasına ciddi diqqət göstərildiyi vurğulanır.

Müəllif yekun olaraq qeyd edir ki, Azərbaycana səyahət etməyə dəyər və ölkənin təqdim etdiyi rəngarəngliyi nəzərə alaraq səfər üçün geniş vaxt götürmək, fotoçəkilişlərinə qarışıqlıq yaranması üçün əvvəlcədən prioritet məkan və istiqamətləri müəyyən etmək lazımdır.

üçün saysız-hesabsız motivlər canlandırır.

Məqalədə, həmçinin Azərbaycanın müxtəlif regionlarında fotoqrafların diqqətini çəkə biləcək motivlər barədə məlumatlar əksini

Azərbaycanın milli şirniyyat növlərindən olan şəkərbura yaponların sevimli şirniyyatına çevrilir.

Bu sözləri AZƏRTAC-ın Yaponiyadakı xüsusi müxbirinə Tokionun Haracuku əyləncə mərkəzində yerləşən "Binova" kafesinin sahibi Şusaku Hayaşi deyib. Artıq bir ildir ki, kafedə müştərilərə Azərbaycan şəkərburasının da təklif edildiyini bildiren yapon iş adamı şirniyyatın alıcılar tərəfindən böyük maraqla qarşılandığını vurğulayıb.

Şəkərburanın kafenin menyusuna necə daxil edildiyi bə

Şəkərbura yaponların sevimli şirniyyatına çevrilir

rədə sualı cavablandıran Ş.Hayaşi deyib: "2012-ci ildə velosipedlə Avropadan başlayaraq, Qafqaz ölkələrini və Orta Asiyayı əhatə edən səyahətə çıxmışdım. Bu səyahətim 3 ay çəkmişdi. Fransadan başlayan səyahət zamanı Gürcüstan vasitəsilə Azərbaycana da getdim. Gəncə, Şəki, Lənkəran, Quba şəhərlərini gəzdikdən sonra Bakıya gedib oradan dəniz yolu ilə Qazaxıstana yollandım. Azərbaycana səyahətim zamanı yerli əhali məni böyük

hörmət və qonaqpərvərliklə qarşıladı. Milli şirniyyatlara marağımı nəzərə alaraq, mənə onların tərkibini, hazırlanma qaydalarını da izah edirdilər. Qayıtdıqdan bir neçə il sonra şəkərburanın hazırlanma qaydasını öyrənməyi qərara aldım. Kafemizdə qurduğumuz guşədə müştərilərimizə müxtəlif ölkələrin mədəniyyəti barədə məlumat verir və sonra bu ölkələrə məxsus şirniyyatları təklif edirik. Onlar çox zaman xüsusi təmizliyi və görünüşü ilə seçilən şəkərburaya üstünlük verirlər.

Ötən il dünya xalqlarının şirniyyatı barədə nəşr olunan kitabımın üz qabığında da şəkərburaya xüsusi yer verməyimin səbəbi məhz budur. Kitabda, həmçinin şəkərburanın resepti və hazırlanma qaydası ilə də tanış olmaq olar".

Gələcəkdə Şəki halvası hazırlamaq niyyətində olduğunu deyən Ş.Hayaşi sahibi olduğu kafenin menyusunda Azərbaycan şirniyyatlarına daha çox yer vermək istədiyini də bildirib.

1918-ci il martın birinci yarısında Bakı Soveti ilə birləşən daşnaklar hakimiyyəti bütünlüklə ələ keçirmək üçün silahlı hücumu hazırlaşmağa başladılar. Dövrün tanınmış ictimai xadimi, yazıçı-publisist Mirzə Bala Məmmədzaadənin qeyd etdiyi kimi, “Qafqazda rusların elə belə bir fərli-başlı qoşunu, təşkilatı qalmamışdı ki, onları bölgədə güclü hakimiyyətlə təyin edə bilsin. S.Şaumyanın Tiflisdə üsyan təşkil etmək ciddi-cəhdi puç çıxdı. O, gürcü əsgərlərini Seymə qarşı qaldıra bilmədi. Bu hadisədən sonra onun qərarğahının yeri dəyişib, Bakıya köçdü və burada öz əməllərini davam etdirmək üçün əlinə yaxşı girəvə düşdü”.

Azərbaycan əleyhinə hərbi-siyasi əməllərin cizgiləri get-gedə daha aydın şəkildə alırdı. Erməni siyasi təşkilatlarının qarşıdakı hadisələrə münasibəti birmənalı olmasa da, onların hamısı mümkün qədər daha çox azərbaycanlıları öldürmək vəzifəsini irəli sürürdü. Sol daşnaklar “mötədil planlar”a daha çox meyilli idilər. Bu planlar Bakı və Bakı quberniyasını əhatə edirdi. Sağ daşnaklar isə bütün Azərbaycanda əhalinin məhv edilməsini və burada öz siyasi hakimiyyətlərinin qurulmasını zəruri sayırdılar. Erməni Milli Şurası sağ daşnakların fikrini ifadə edirdi.

Hadisələrin əsl mənası və xarakteri hələ heç kəsə belli olmadığı bir vaxtda ermənilərin aksiyaya necə hazırlaşdığını şahidlərdən biri sonralar belə xatırlayırdı: “Mart hadisələrindən iki-üç ay əvvəl mən vaxtaşırı S.Taqianov və A.Arakevlovlar ailəsinə gedib-gəlirdim. Rusiyadakı söhbətlərlə bağlı həmişə deyirdilər ki, Bakıda vəziyyət daha da dəhşətli olacaq”. Hücumdan az əvvəl, demək olar, bütün ermənilər şəhərin müsəlmanlar yaşayan hissəsindən köçmüşdülər.

“Daşnaksütyun” partiyasının Mərkəzi komitəsi və onun rayon bölmələri həmin gündən sui-qəsd qərarğahlarına bənzəyirdi. Bölmələr şübhəli silahlı şəxslərlə dolmuşdu. Çox vaxt digər erməni siyasi partiya nümayəndələrinin, habelə bitərəf ermənilərin və millətçilikdə daşnakların özündən qat-qat betər olan tələbələrin iştirak etdikləri gizli yığıncaqlarda qarşıdakı aksiyanın bütün aspektləri götür-qoy edilir, hadisələrin əsas qurbanları müəyyənləşdirilirdi. Şəhərə bir-birinin ardınca ermənilərin yeni-yeni dəstələri gəlirdi.

İlk insident Bakıya gəlmiş Azərbaycan ordu qərarğahı üzvlərinin həbsi nəticəsində baş verdi. Bu ha-

Tarixi faciə

Mart soyqırımından 100 il keçir

disə əhalinin etirazına və qəzəbinə səbəb oldu, bazar və dükanlar bağlanmağa başladı. “Müsavat” partiyasının üzvləri xalqı sakitləşdirə bildilər. Daşnaklar isə həbs edilmiş zabitləri azad etməyə məcbur oldular. Şəhərin ayrı-ayrı rayonları həmin vaxt azərbaycanlılar üçün təhlükəli idi.

Erməni siyasi partiya və təşkilatları azərbaycanlı əhalinin soyqırımını həyata keçirməyə hazırlaşdı. 1905-1906-cı illərdə olduğu kimi, bu

mövqelərinə hücumu keçdilər, erməni əsgərləri də onlara qoşuldular. Hadisənin şahidi olmuş vəkil, Bakı şəhər rəisi Yakov Smirnovun dediyinə görə, daşnaklar Bakıda yaşayış binalarının kütləvi şəkildə yandırılmasını təşkil edir və yağınsöndürmə dəstələrinin hadisə yerinə gəlməsinə hər vasitə ilə mane olurdular.

Erməni əsgərləri “Kaspi” qəzetinin binasını, habelə “İsgəndəriyyə” və “Dağıstan” mehmanxanalarını yandırmışdılar. Həmin mehmanxanalarda qalan müsəlmanların, demək olar, hamısı öldürülmüş və yandırılmış, “Karvansara” talan edilmiş və ona od vurulmuşdu. Hərbi gəmilərdən şəhərin müxtəlif rayonlarına bir neçə mərmə atılmışdı.

Faciəni görənlər nəql edirdilər ki, həmin günlər şəhərin küçələri eybəcər şəkildə salınmış meyitlərlə dolu idi. Ermənilər nə uşaqlara, nə qocalara, nə də qadınlara rəhm etmir, ucdan-tutma hamını qırırdılar. Şəhərin küçələrində görünməmiş vəhşilik törədilirdi.

Əsir alınmış bütün azərbaycanlıları amansızcasına güllələmişdilər. Şahid Mirzə Əhməd Hüseynzadə Vaçiyants adlı bir ermənin vəhşiliklərindən söz açaraq deyirdi ki, o, azərbaycanlıların evlərinə soxulur, onları əsir götürmək adı ilə yolda öldürürdü.

Geniş sosial-iqtisadi spektrə malik fəallar, təşkilatçılar və erməni siyasi partiyalarının rəhbərləri qatıl, cəllad və talançı bəndələrin fəaliyyətini tənzimləmək vəzifəsini son dərəcədə dəqiq yerinə yetirirdilər. Daşnakların siyasi xadimləri hətta talançılığı təşviq edirdilər. Hadisələrin gedişi zamanı erməni təşkilatlarının fəaliyyəti əslində kriminal səciyyə daşıyırdı. Bu dəfə onlar partiya mənsubiyyəti ilə yox, qanlı cəna-yət əməlləri ilə bir-birinə daha çox

bağlı idi. Baş vermiş hadisələrə görə, şübhəsiz, Şaumyan və erməni millətçilərini şirnikləndirən bolşevik liderləri tam məsuliyyət daşıyırdılar.

Beləliklə, bütün hakimiyyət Şaumyanın və onun “komanda”sının əlində cəmlənmiş və əslində müdafiəsiz qalmış şəhər, erməni şovinistlərinin ixtiyarına verilmişdi. Mahiyyət etibarilə ermənipərəst Bakı Sovetinin siyasi, sosial-iqtisadi və mədəni “dəyişdiricilik” fəaliyyəti qanlı xaosla və hədsiz-hüduzsuz özbaşınalıqlarla sona çatdı. Erməni siyasi təşkilatları tərəfindən hazırlanmış və açıq-aydın hərbi üstünlük səbəbindən müsəlman əhalisinin məhvi ilə nəticələnmiş hadisələri Bakıda hakimiyyətin hərbi yolla ələ alınması cəhdi kimi də qiymətləndirmək olar.

Azərbaycan əhalisinin nümayəndələri martın 20-də (yeni təqvimlə 1 aprel) müdafiəsiz müsəlmanların qırğınına son qoymaq məqsədilə Bakı Sovetinin rəhbərliyinə, daha doğrusu, Şaumyana müraciət etdilər. Lakin qırğınlar martın 21-dək ara vermədi. Həmin günlər minlərlə Azərbaycan sakini məhv edildi, şəhərin iri məhəllələri yerlə-yeksan olundu.

Bakı Sovetinin 20 mart 1918-ci il tarixli iclasında qeyd edildi ki, hadisələr “Dikaya diviziya” dəstəsinin türk-silah edilməsinin nəticəsi kimi yox, Zaqafqaziyanın taleyini həll etmək naminə tələpklü aksiya oldu. Burada daşnakların məqsədi açıq-aydın göstərilir. Bu məqsəd bolşeviklərin havadarlığı ilə Cənubi Qafqazda erməni siyasi təşkilatlarının hakimiyyətinin birinci mərhələsinin təmin etmək idi. Daşnak Nurican bəyan etmişdi ki, “Bakı şəhərində başlanmış əsl inqilab bütün Zaqafqaziya yayılacaq”. O, daşnakları hər vasitə ilə bolşevikləri dəstəkləməyə çağırırdı. Sol eser Ter-Saakyan “Bakı şəhərində ümumi demokratiyanın aparıldığı güclü mübarizəni” cani-dildən alqışlayırdı.

Azərbaycan Respublikasının arxivlərində bu qanlı hadisələrlə bağlı çoxlu sayda sənədlər, şahid və zərərçəkmiş insanların ifadələri saxlanılır.

Azərbaycan hökuməti yanında Fövqəladə İstintaq Komissiyasının istintaq protokolunda Bakı şəhər sakini Kərbəlayı Səməd İsmayıl oğ-

lunun istintaqa verdiyi ifadə: “Həmin il martın 20-si idi. Ermənilərlə bolşeviklər Bazar və Vrangel küçələrinin tinindəki 4 N-li evdə yerləşən dükanı yarmışdılar”.

Ermənilərin vəhşilikləri barədə Həmidulla Hacı Nifalı oğlu Əlibəyov belə ifadə vermişdi: “Martın 20-də erməni əsgərləri mənim Bazar və Kolyubayinin küçələrinin tinindəki “İsgəndəriyyə” adlı mehmanxanama talan etmiş, sonra da yandırmışdılar. Erməni əsgərləri mehmanxanada beş nəfərdən başqa qalanların hamısını nömrələrində öldürmüşdülər. Qətlə yetirilənlərin hamısı müsəlman idi. Onların meyitləri mehmanxana binası ilə bir yerdə yarmışdı”.

Ələkbər Tağı oğlu ermənilərin “Dağıstan” mehmanxanasındakı vəhşiliklərinin şahidi olmuşdu. O, ifadəsində bildirirdi: “...erməni əsgərləri mehmanxanaya qərar etdikdən sonra ona od vurdular, 50-dən çox müsəlman yandı. Karvansararı da odladılar, orada 100-dən çox müsəlmanın cəsədi külə döndü...”

Dinc müsəlman əhlinə qarşı gürünməmiş vəhşilik və barbarlıq əməlləri törətmiş daşnaklar üstündən bir il keçdikdən sonra həmin hadisələrdə “Müsavat” suçlamışdı. Bu, tipik, sırf erməni xislətinə xas olan bir hərəkət, həyasızlıq idi. Guya “Müsavat”ın tutduğu mövqeyə üzündən Bakıda siyasi vəziyyət gərginləşir, bu partiyanın sovet hakimiyyəti ilə toqquşmasının labüdlüyü hiss olunur.

Belə vəziyyət 17 mart axşam saat 6-dək davam edir...” (“Vperyod” qəzeti - “Daşnaksütyun” partiyasının orqanı, 6 aprel 1919-cu il).

Hələ Xalq Cümhuriyyəti dövründə “Daşnaksütyun” partiyasının mart hadisələrində məğum əməlləri sənədlər əsasında sübuta yetirilmişdi. Xüsusilə vurğulanmışdı ki, yerdə qalan bütün erməni siyasi partiyaları və təşkilatları həmin dövrdə daşnakların göstərişlərini yerinə yetirirdilər. “Daşnaksütyun” həmin qanlı sui-qəsdə rəhbərlik edirdi. Bütün vasitələr onun əlində idi. Bu erməni partiyasının mənzil-qərarğahı vardı, orada orderlər verilirdi və oğurluq malları dolu çoxlu sayda avtomobillər yüklərini onun anbarlarına boşaldırıldı.

Erməni Milli Şurası da qırğında azğıncasına rol oynamışdı. Onun pul vəsaiti, ciddi hərbi qüvvəsi vardı, halbuki müsəlman ictimai Təşkilatlar Şurası Bakıda vur-tut bir praporşiklər məktəbinə və bir kiçik dəstəyə malik idi.

Faciəli hadisənin şahidlərindən A.Kvasnik adlı birisi sonralar, 1919-cu ilin yanvarında istintaq komissiyasının üzvü Novatskiyə demişdi ki, həmin hadisələrə vicdan əzabı çəkmədən belə ad vermək olar: “Müsəlmanları məhv etmək üçün əvvəlcə Bakıda, sonra da onun ətraf rayonlarında daşnakların sui-qəsdlər törətməsi, müsəlmanların bütün əmlakını zəbt etməsi və onların bütün maddi və siyasi üstünlüklerini yavaş-yavaş təbii şəkildə öz əllərinə keçirməsi”.

Dəhşətli hadisələr Qubada da baş vermişdi. Tarixi araşdırmalar və arxiv materialları əsasında müəyyən edilmişdir ki, 1918-ci il aprel ayının sonlarında Şaumyan və Korqanovun xüsusi tapşırığı ilə əsasən ermənilərdən təşkil edilmiş

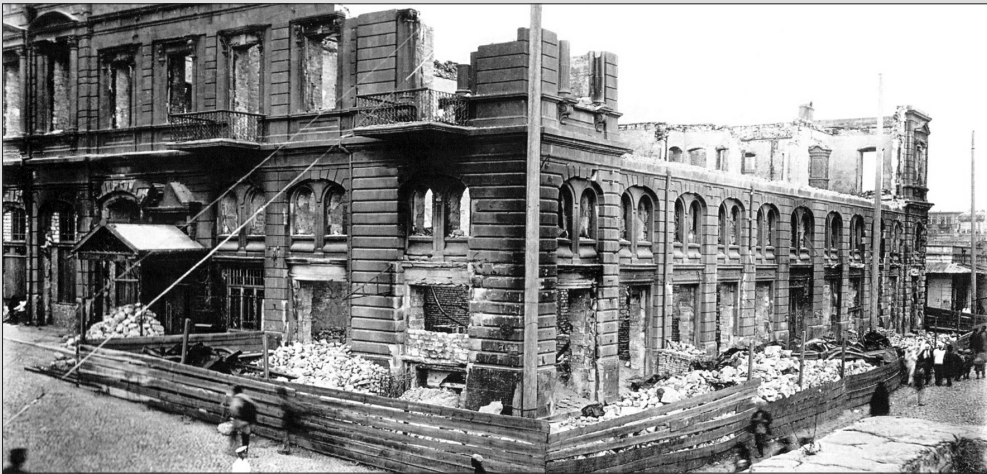

Azərbaycanlıların soyqırımı 100

Daşnak-bolşevik ermənilərin 1918-ci ilin martında Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi soyqırımından bir əsr ötür. Erməni silahlı dəstələrinin Bakıda, Qarabağda, Şamaxı, Quba, Lənkəran, Gəncəbasar, Naxçıvan və başqa bölgələrimizdə dinc əhaliyə qarşı törətdiyi misli görünməmiş kütləvi qırğınlar zamanı on minlərlə soydaşımız qətlə yetirilib. Yaşayış məntəqələri dağıdılıb, talan edilib, yandırılıb. 30-31 mart və 1 aprel tarixlərində təkcə Bakıda 12 minədək insan bu soyqırımının qurbanı olub.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin 26 mart 1998-ci il tarixli fərmanına əsasən, 31 mart Azərbaycanlıların soyqırımı günü elan edilib. Prezident İlham Əliyev 18 yanvar 2018-ci il tarixində “1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında” sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, qanlı mart qırğınlarının ildönümü ölkəmizdə müxtəlif tədbirlərlə qeyd olunur.

Qanlı-qadalı hadisələr o dövrdə Bakıda və Tiflisdə nəşr olunan müxtəlif mətbuat orqanlarında da əksini tapıb. “Açıq söz”, “Bəsirət”, “İstiqal”, “El həyatı”, “Azərbaycan” və s. qəzetlər

də mart qırğınları haqqında yazılar dərc olunub. 1918-1919-cu illərdə Bakıda tanınmış publisist Məmmədli Sıdqi (1888-1956) redaktorluğu və görkəmli şair, publisist Səməd Mənsur (1879-1927) nəşirliyi ilə çap olunan “Şeypur” jurnalında da mart qırğınlarına geniş yer verilib.

Qeyd edək ki, cəmi 14 nömrəsi işıq üzü görən jurnalın bütün sayları Əməkdar elm xadimi, professor Hüseyn Həşimli tərəfindən transliterasiya edilərək latın əlifbası ilə çapa hazırlanaraq 2014-cü ildə nəşr olunub. Jurnalda M.Sıdqi, S.Mənsurla yanaşı, Cəfər

Baharın gəlişinə sevinmədiyimiz tarix

Mart qırğınları haqqında “Şeypur” jurnalından (1918) iki yazı

Cabbarlı, Salman Mümtaz, Əliabbas Müznib, Əmin Abid, Məmmədli Nasir və digər tanınmış ədəblərin aktual mövzularda bədii və publisistik əsərləri dərc edilib.

Səməd Mənsurun jurnalın ilk sayında (5 oktyabr 1918-ci il) nəşr olunan “Qaçmaq günüdür!” təzyanəsi və Məmmədli Sıdqi (1918) “Şeypur” imzası ilə çap edilən “Altı ay” məqaləsində Bakının işğalına və mart qırğınına toxunulur.

Satirada Qafqaz İslam Ordusunun Bakını işğalçılarından azad etməsindən doğan məmnunluq aşkar duyulur. Redaktorun oxuculara ünvanlanan “Altı ay” yazısında isə mart soyqırımının ağırılarının hələ də yaşandığına işarə edilir: “Bəli, altı ayda çox şeylər görmüsən. Bu altı ayda başına çox işlər gəlmişdir. Bir çox tarixi vəqəələr seyr etmişən... Altı aydır ki, gülməmişən. Mart hadisatından, bolşeviklərin təbirincə, vətəndaş müharibəsindən sonra suya batmış toyuq kimi suyu süzülə-süzülə büzülmüş bir tərəfdə qalmışdın. Öz

rından düzgün nəticə çıxarmağa, taleyinə biganə olmamağa çağırır.

Tariximizin bu qanlı səhifəsinin 100-cü ildönümü ərəfəsində “Şeypur” jurnalından iki yazını - S.Mənsurun “Pamuşalı” imzalı “Qaçmaq günüdür!” satirasını və M.Sıdqi (1918) “Şeypur” imzası ilə dərc olunan “Nə istəyirlər?” məqaləsini təqdim edirik.

Qaçmaq günüdür!

Top nərəsi, qurşun səsi, at kişnəməsindən, Köylər dağılar, evlər uçar qılıquləsindən, Türk ordusu buysa ki, onun nəre səsinə Aləm dağılır, vaz keç hökumət həvəsindən. Qaçmaq günüdür, ingilis, Osman geliyor. Arş! Qaçmaqda Mikirtç sənə, Hartun sənə yoldaş.

Deyirdin Bakı, Dərbənd, Dağıstan sənə olsun, Tiflis də sənə, Qars da sənə, Van sənə olsun. “Hayrik” olasan, cümlə Hayastan sənə olsun, Türk qoymadı, əfsus, bir ovdan sənə olsun. Qaçmaq günüdür, ingilis, Osman geliyor. Arş! Qaçmaqda Mikirtç sənə, Hartun sənə yoldaş.

Ey vah, o gözəl nəşəli xülya, o əməllər, Kim, can kimi bəslərdin onu sən nəçə illər. Nə oldu, hara getdi o təşəbbüs, o əməllər? İndi tüpürürlər sənə hər yerdə hər eller Qaçmaq günüdür, ingilis, Osman geliyor. Arş! Qaçmaqda Mikirtç sənə, Hartun sənə yoldaş.

Bildin ki, əvaxirdə xətakar olacaqsan, Arvad-uşağın qatili, Bozddar olacaqsan, Sonra gəbərib tövlədə murdar olacaqsan, Neyçün dedin, aləmlərə sərdar olacaqsan? Qaçmaq günüdür, ingilis, Osman geliyor. Arş! Qaçmaqda Mikirtç sənə, Hartun sənə yoldaş.

Əvvəl Bakıya gəlcək, a kirvə, havalandın, Xülyalara, rəyalara əzbəs ki, inandin. Hər yerdə soxuldun işə, qızdın, havalandın, Top nərəsinə lapdan eşitdin də, oyandin. Qaçmaq günüdür, ingilis, Osman geliyor. Arş! Qaçmaqda Mikirtç sənə, Hartun sənə yoldaş.

Bəs ki, burada olmadı qalmaq sənə məqdur, Get Zəngəzura, Hində, o yerlərdə otur, dur! Qəm çəkmə, maraq etmə, unutmaz səni “Şeypur”, Zira gələcək Hində qonaq ləşkəri-Mənsur. Qaçmaq günüdür, ingilis, Osman geliyor. Arş! Qaçmaqda Mikirtç sənə, Hartun sənə yoldaş.

“Şeypur” jurnalı, 5 oktyabr 1918-ci il

Nə istəyirlər?

Erməni kirvələrin qədimdən bəri bir adətələri vardır ki, bir şey olan kimi elə bağırardılar ki, səsləri birbaşa Yevropaya gedərdi. Yevropanın başı qarışıq olduğuna görə indi də Ermənistanın Tiflisdə olan vəkili Camaliyan əlini qulağının dibinə qoyub Kiyev komissarına qışqırır ki: - Adə, ay diğə! Qoyma, Gürcüstanda olan erməni qaçqınları soyuqdan, aclıqdan qırıldı.

Qəzetlərin verdiyi xəbərlərə görə, Camaliyanın səsinə Tiflis yaxınlığında olan bir körpü bir balaca şikəst olmuşdur. Bundan əlavə, Tiflisdə çıxan erməni qəzetləri bütün Qafqazıyanın Ermənistanı verilməsindən ötrü müharibə edib, qırılan ermənilərin tələf olmasından şikayət edib, Gürcüstan hökumətini bu qırğının qabağını almağa məcbur etmək üçün uzun-uzun məqalələr yazmaqdadırlar.

Gürcüstan parlamanı da keçən günlərdə iclas qurub, Gürcüstanda olan ermənilərin Gürcüstan hökumətindən nə istədiklərini müzakirəyə qoymuşdur. Erməni qəzetlərinin şirin dilli məqalələrindən bəzi parçaları dəxi parlamanda oxumuşdur.

O gün Gəncədən iki teleqraf gəlib ki, erməni saldatları Göyçə sərhədini keçib müsəlmanlara hücum etmişdilər. Altmış min müsəlmanın irzü-namusu, həyatı, malı və mülkü təhdid edilir. İndi Tiflisdə olan Camaliyana və erməni qəzetlərinə deyəsən ki, balam, bu, nə əhvalatdır? Özlərini eşitməməzliyə vurub deyəcəklər ki, qoymayın, erməni milləti qırıldı, qurtardı. Bu işlərdən belə görünür ki, ermənilər Ermənistanı qənaət etməyib Rey havasına düşmüşdülər.

Xülasə, erməni kirvələr ərköyün bəslənmişlər. Onlar deyir ki, biz hər nə eləsək, siz danışmayın. Ancaq siz bir balaca əl tərpətsəniz, qiyamət qopardarız.

Başını ağrıtmayım. Bu axır vaxtlar ermənilər özləri də bilməyir, nə istəyir?

“Şeypur” jurnalı, 16 noyabr 1918-ci il

Hazırladı: Fariz Yunisli

Əvvəli səh. 10-da

2000 nəfərlik silahlanmış dəstə Quba qəzasına göndərilir: “Cəza dəstəsi” adlandırılan bölməyə erməni generalı Amazasp rəhbərlik edirdi. Bu erməni millətçisi müsəlmanlara qarşı nifrətini gizlətmir və bildirirdi: “Hər bir müsəlman düşməndir, yalnız ona görə ki, o, müsəmandır”. Erməni-daşnak silahlı dəstələri Qubada sakitlik yaradılması adı ilə milliyetindən asılı olmayaraq, bölgədəki bütün əhaliyə qarşı kütləvi qırğınlar törətmişlər.

Bunu Amazaspın Quba əhalisi qarşısında çıxışı da təsdiq edir: “Mən bura göndərilmişəm ki, bütün müsəlman xalqını qanına qəltan edim, Qubadan Şahdağa qədər olan ərazini düm-düz edim”. David Gelovaninin Fövqəladə İstintaq Komissiyasına verdiyi məlumatdan aydın olur ki, Amazaspın silahlı dəstəsi siyasi məqsəd üçün deyil,

müsəlmanlardan “intiqa” almaq üçün göndərilmişdi. Dəstə Quba qəzasında minlərlə kişi, qadın və uşağı qətlə yetirmiş, əmlaklarını mənimsəmiş və ya yandırmışlar. Amazaspın yaxın silahdaşı Sergo Martıqyan yazırdı: “Bizim dəstəmiz Qubanı tutmuşdur. Dəstənin bir hissəsi şəhərə soxularaq qoca, qadın, kişi və uşaqları qəddarlıqla öldürmüş və bu barədə heç bir yerdə məlumat verməmişdir”.

Qırğınlardan sonra Amazasp yazırdı: “Yoldaş Şaumyan, biz artıq vəzifəmizi yerinə yetirdik, Quba qəzasında 10 mindən çox adam qırılmışdır”.

Fövqəladə İstintaq Komissiyasının üzvü Novatski öz məlumatlarında yazırdı: “1 may 1918-ci il şəhər təzədən general Amazaspın rəhbərliyi altında iki mindən artıq silahlı dəstə Quba şəhərini mühasirəyə aldı. Bu işdə ona köməkçisi Nikolay dəstək verirdi. Şəhər təzədən “Cəza dəstəsi” şəhərə soxuldu. Onlar qa-

baqlarına çıxan hər bir insanı öldürür, evlərinə girərək bütün ailələri qəddarcasına qətlə yetirirdilər. Onların bu cinayət işləri nəticəsində 2000-dən çox dinc əhali, o cümlədən uşaq, qadın və kişilər müxtəlif ağılasığmaz üsullarla qətlə yetirilmişdir. Bu amansız soyqırımın başında Bakı XKS-nin komissarı Şaumyan və hərbi komissar Korqanov dururdu: “Ermənilər şəhəri dörd hissəyə bölərək, hər hissədə hərbi qərargahlar yaradırlar. Həmin qərargahlar ayrı-ayrılıqda mayın 1-i günortadan sonra qanlı qətlərə başlayırlar. Amansız qətlər mayın 9-na qədər davam edir. Mayın 9-da hərbi komissar Korqanov A.Ağacanyana teleqram göndərir: “Təcili şəhəri qaydaya salıb, adamlarınızı aradan çıxardın, Türk ordusu Qubaya yaxınlaşır”.

...2007-ci il aprel ayının 1-də Quba şəhərində, Qudyalçayın ətrafında torpaq işləri görülərkən kütləvi

məzarlıq aşkarlandı. XX əsrin əvvəllərinə aid olan bu məzarlığın üzə çıxması tam təsadüf nəticəsində baş vermişdi. Qazıntı sahəsində insan cəsədləri ilə doldurulmuş 2 quyu və 2 arx aşkar edilmişdi.

500 kvadratmetrlik ərazidə aparılan qazıntılar bir çox faktları üzə çıxarmışdır. Aşkar edilmiş insan cəsədlərinin hamısının soyuq silah və küt alətlərlə xüsusi qəddarlıq və müxtəlif vəhşi üsullarla öldürüldüyü müəyyənləşdirilmişdir. Burada azərbaycanlılarla bərabər Qubada yaşayan ləzgilər, tatlar, avarlar və s. millətlərin nümayəndələri amansızcasına qətlə yetirilərək basdırılmışdır. Məzarlıqdan təxminən 400-dən artıq insan cəsədi aşkar edilmişdir. Onlardan 50-dən çoxu uşaq, 100-dən çoxu qadın, qalanları əsasən yaşlı kişilərdir.

Tədqiqatlar zamanı məlum olub ki, ermənilər dinc əhaliyə divan tutan zaman odlu silahdan istifadə et-

məyiblər. Buradakı insanların kəllə və digər sümüklərində bir dənə güllə yeri yoxdur. Onları balta, xəncər və digər küt alətlərlə vəhşicəsinə öldürüblər. Gözəçarpan faktlardan biri də heç bir bəzək əşyasının tapılmamasıdır. Bu isə göstərir ki, ermənilər bu insanları qarət edib, sonra isə işgəncə verərək öldürüblər.

Ermənilər Bakı quberniyasının müsəlmanlarını qıraraq, bütün Cənubi Qafqazda müsəlman əhlinin qətləliamına başlamağı qarşılarına məqsəd qoymuşdular. Onlar öz məkrli məqsədlərinin bir hissəsini reallaşdırırdı. Lakin insanlığa qənim kəsilənlərin vandalizmi, Bakı əhalisi üzərində “qələbəsi” nəticə etibarilə istər ermənilər, istərsə də bolşeviklər üçün məğlubiyyətlə sonuçlandı.

Lətifə Məmmədova
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi
Kitab dövriyyəsi sektorunun
müdiri, dosent

Bir əsərin tarixçəsi

Ötən yüzillik boyu paytaxtımızın küçə və meydanları adları xalqımızın tarixinə qızıl hərflərlə yazılmış tanınmış şəxsiyyətlərin müxtəlif biçimli abidələri ilə zənginləşib. XX əsr Azərbaycan incəsənətinin çiçəklənmə dövrü kimi dəyərləndirilən 60-cı illərdə ucaldılan Xurşudbanu Natəvan (1960, Ö.Eldarov), Üzeyir Hacıbəyli (1960, T.Məmmədov), "Azadlıq" (1960, F.Əbdürrəhmanov), Səməd Vurğun (1961, F.Əbdürrəhmanov), Məhəmməd Füzuli (1962, Ö.Eldarov və T.Məmmədov) və Mikayıl Müşfiqin (1967, M.Rzayeva) heykəllərinin bu günə kimi müasir qalınmaları ilk növbədə onların zamanında sərgilədiyi yüksək bədii-estetik dəyəri qoruyub saxlamaları ilə bağlıdır.

Amma bu plastika nümunələri arasında ədəbiyyatımızın "dərd şairi" Məhəmməd Füzulinin müsabiqə yolu ilə yaradılan abidəsi bir sıra bədii xüsusiyyətlərinə görə çox yeni olmuşdur. Görünür, münəvver heyəti üzvlərinin 1958-ci ildə şairin Bakıda ucaldılacaq abidəsinə elan olunmuş respublika müsabiqəsində üstünlüyü gənc müəlliflərə vermələrində obrazı yeni baxışın mövcudluğu nəzərə alınmışdı...

Abidənin müəllifləri olan Ömər Eldarov və Tokay Məmmədov bu sənət yarışmasında birinciliyi yaşlı nəslin nümayəndələri ilə çətin mübarizədə əldə etmişdilər. Onların hər ikisi 1951-ci ildə İ.Y.Repin adına Sankt-Peterburq Rəngkarlıq, Heykəltəraşlıq və Memarlıq İnstitutunu bitirmişdi. Bakıya qayıtdıqdan sonra birlikdə bir neçə sifariş də yerinə yetirmişdilər. 1960-cı ildə ayrı-ayrılıqda işlədikləri Xurşudbanu Natəvanın (Ö.Eldarov) və Üzeyir Hacıbəylinin (T.Məmmədov) abidələri sözün əsl mənasında onların həm sənətsevərlər arasında, həm də bütünlükdə respublikada tanınmalarını şərtləndirmişdi. Bundan sonra isə onlar dahi Azərbaycan şairi Məhəmməd Füzulinin vəfatının 400 illiyinin qeyd olunması ilə əlaqədar onun paytaxtda ucaldılacaq abidəsi üçün elan olunmuş müsabiqədə birlikdə iştirak etməyə qərar verdilər. Gənc heykəltəraşlar mübarizənin çox çətin keçəcəyini gözləyirdilər. Belə ki, onların ən ciddi rəqibi artıq Nizaminin Gəncədə (1947) və Bakıda (1949) ucaldılan iki abidəsi ilə sənət aləmində nüfuz qazanmış Fuad Əbdürrəhmanov idi. Onun 1949-cu ildə Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyinin lociyasını bəzəyən Füzulinin heykəlinin müəllifi olması da bu yarışmaya əlavə gərginlik bəxş etmişdi. Amma münəvver heyəti ədalətli addım ataraq həmin anda nüfuza yox, istedadla yaradılmış əsərə üstünlük vermiş və Ö.Eldarov ilə T.Məmmədovun layihəsi qalib elan olunmuşdu. Beləcə, 31 yaşlı iki gənc yaradıcının şöhrəti

"Dərd şairi"nin möhtəşəm abidəsi

çox qısa zaman kəsiyində, 1960-1962-ci illərdə Bakıda ucaldılan heykəllərinin sayəsində respublika çərçivəsini aşdı.

Füzulinin abidəsinin 2 iyun 1962-ci ildə baş tutan açılışı paytaxtın ictimai-mədəni həyatında əlamətdar hadisəyə çevrildi. Bu münasibətlə təşkil olunmuş mitinqdə respublikanın mədəniyyət naziri A.Bayramov, Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının sədri İ.Qasimov, Xalq rəssamı M.Abdullayev, şair B.Vahabzadə, ədəbiyyatşünas-alim M.Dağzadə, müəllim S.Mirzəzadə və neftçi Ə.Bağiyev çıxış edərək paytaxtda dahi şairin abidəsinin ucaldılmasını yadda qalan mədəni hadisə kimi dəyərləndirdilər.

Mərhum şair Famil Mehdi isə öz təəssüratını o vaxt belə ifadə etmişdi:

*Sən ümid bağladın xoş gələcəyə,
Nəğməni dağa-daşa səs salır bu gün.
Bir zaman fəryadın ucaldı göyə,
Füzuli, heykəlin ucalır bu gün.*

Bu gün paytaxtımızın ən baxımlı sənət nümunələrindən sayılan abidə güclü emosional təsir gücünə malikdir. Onun uğurunu şairin ifadəli və psixoloji tutumlu tunc obrazı

ilə yanaşı, nakam qəhrəmanları olan Leyli və Məcnunun qayanı andıran qranitdən hazırlanmış qorelyefləri şərtləndirib. Abidənin ümumi forma-biçiminin çox yeni və orijinal olması ilə yanaşı, onun bədii-estetik məziyyətlərinin kifayət qədər zəngin olması da buna öz təsirini göstərib.

Əlavə edək ki, ümumi hündürlüyü 11 metrə çatan (fiqurun hündürlüyü 5,5 metrdir) bu abidədə Azərbaycan heykəltəraşlığı təcrübəsində ilk dəfə ənənəviləşən kürsü formasına çox yaradıcı münasibət göstərilmişdi. Başqa sözlə desək, adətən müxtəlif bərk materiallarda gerçəkləşən fiqurun sadəcə altlığı-kürsüsü rolunu oynayan memarlıq elementi həm də abidənin məna-məzmun daşıyıcısına çevrilmişdi. Doğrudan da, boz qranitdən yonulmuş kürsü çox vaxt daşdığı ciddi həndəsi forma əvəzinə Məhəmməd Füzulinin "tanınma nişanı"na çevrilən "Leyli və Məcnun" poemasının

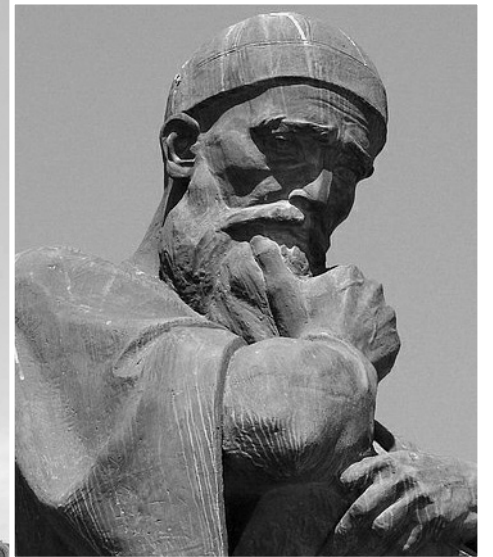

qəhrəmanlarının qorelyef biçimli fiqurları ilə əvəzlənmişdi. Bu da kürsünün tunc fiqurla birlikdə elə uzaqdan ifadəli siluet almasına səbəb olmuşdu. Müdriklik məcmusu olan tunc fiqurla, kürsünün yuxarı hissəsinin pardaqlanması və aşağı hissəsinin isə qorelyeflə ifadə olunmasının vəhdəti bütünlükdə çox cəlbedici və təsirli görüntünün yaranmasına səbəb olmuşdu. Abidənin ətrafına fırlanıqca açılan yeni baxış nöqtələrinin aşıladığı bir-birindən fərqli estetik məziyyətlərin bolluğunu da müəlliflərin obrazı psixoloji çalarlara bələyə bilmələrinin görüntüsü hesab etmək olar. Məhəbbətləri rəmzə çevrilmiş poema qəhrəmanlarının, eləcə də onların taleyinə çarə qıla

bilməyən dərd şairinin iç dünyasına köklənmiş fikirlə baxışlarında ətrafı duyğulandıracaq bədii-estetik dəyər kifayət qədərdir.

Bütünlükdə həm Ömər Eldarovun, həm də Tokay Məmmədovun yaradıcılığında obrazların mənəvi-psixoloji yaşantılarının qabardılmasına üstünlük verildiyini, müəlliflərin Füzulinin fiqurunda da onun poeziyası ilə səsleşən fikir daşıyıcılığının və bədii-plastik tutumun əldə olunmasına səy göstərdiklərini və uğurlu nəticələr əldə etdiklərini vurğulamaq lazımdır. Onlar buna elə əsərin dominantı kimi qəbul olunan şairin portretində nail olmuşlar. İri açılmış gözlərini bir qədər aşağıya - Leyli və Məcnunun qararlaşıqları məkana zilləyən Füzulinin alnının qırıqlarında, qaşlarının sıxılmasında, çənəsinə söykenmiş sağ əlinin hərəkətində şair varlığının kədərə bələn-

diyini duymaq mümkündür. Şairin əynindəki klassik Şərq geyiminin kifayət qədər lakonik və bədii ümumiləşdirmələrlə həll olunması fiqurun fikirlə duruşunu vurğulamaqla, həm portretin, həm də qorelyefin daha qabarıq görünməsinə müsbət təsir göstərmişdir. Bu da ilk baxışda

bir qədər statik görünən abidənin monumentallığını təmin etmişdir.

Füzulinin abidəsinin ətraf mühitlə əlaqədə duyulması dominant rolunu oynaması da, onun bədii-memarlıq həllində sənətlərin sintezi məsələsinin uğurla həyata keçirilməsinin nəticəsidir. Müəlliflərin 1963-cü ildə Məhəmməd Füzulinin abidəsinə görə (memarı Hacı Muxtarov) SSRİ Rəssamlıq Akademiyasının gümüş medalına layiq görülmələri də onların sənətkarlığına verilən yüksək qiymət olmuşdur...

Deyirlər ki, türk dünyasında böyük məhəbbət bəslənən Füzuliyə Bakıda abidə ucaldılması məşhur türk şairi Nazim Hikməti çox sevindirir. Bakıya gələndə birinci xahişi də həmin abidəni görmək olur. Yolda maşını saxlatdırıb iri bir gül dəstəsi də alır. Abidəyə yaxınlaşaraq əvvəlcə əlindəki gülləri heykəlin qarşısına qoyur, sonra isə 5-10 metr geri çəkilib ucadan "Ustad, əleykəssalam!" - deyir. Hamı şairin sözündən təəccüblənir və ondan bu ifadənin mənasını soruşurlar. O isə sakitcə "Beş yüz il əvvəl onun memurlara verdiyi salanı rüsvət deyildi deyə, almamışdılar! Bu gün onun salamını aldım! Qoy ruhu şad olsun!" - cavabını verir.

Ziyadxan Əliyev
Əməkdar incəsənət xadimi,
"Sənətsünaslığın təbliği"
İctimai Birliyinin sədri

"Azərbaycanım" - uşaq rəsm müsabiqəsi

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyası, Təhsil Nazirliyi Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri QSC, Xətai Rayon İcra Hakimiyyəti, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqı və Xətai Sənət Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Azərbaycanım" adlı Respublika uşaq rəsm festivalı keçirilir və festival çərçivəsində müsabiqə elan olunur.

"Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ili" çərçivəsində reallaşdırılan layihə uşaqlarda bədii zövqün formalaşmasını stimullaşdırmaq, yaradıcılıq duyğularının inkişafı, əhatə olunmuş mühitə münasibət və ona yanaşma tərzinin mükəmməlləşməsinə təkan, doğma elə, Vətənə məhəbbət aşılamaq məqsədi daşıyır.

Festival-müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər yaşadığı bölgənin abidələrinin, yerli mətbəx nümunələrinin, bölgəyə xas olan flora və faunanın, qədim əşya və ya bölgə üçün xarakterik olan qədim geyimlərin, musiqi alətlərinin və s. təsviri, habelə hərbi-vətənpərvərlik mövzulu və qəhrəmanların obrazlarının əksi olan rəsmlərin fotosunu, özləri haqqında məlumatı (ad, soyad, təvəllüd, əlaqə nömrəsi, oxuduğu məktəb və ya təsviri sənətlə məşğul olduğu tədris mərkəzinin adı) əlavə etməklə may ayının 5-dək Xətai Sənət Mərkəzinə (email: xsm.2016@mail.ru və mərkəzin sosial şəbəkə səhifələri) təqdim etməlidir. 15 yaşına qədər uşaq və yeniyetmələrin qatıla biləcəyi sənət yarışmasında 30 əsər seçiləcək və müəllifləri mükafatlandırılacaq.

Bələk-şəllək “inqə”lərindən on-onbir il sonra sədalanıb bu sənət Səsi; hələ on üç yaşı tamamlanmamış. Heyrətamiz Səs-Avazla oxuya-oxuya qədimdən-qədim muğam ululuğumuzu əbədi məqam-oluluğumuza toxuyub - bu “növbəti Şuşa Möcüzəsi”! Ecəzkar nəfəsi, bəni-adəm “cəh-cəh”ləri ilə ifaçılıq sənətimizə dünyəvi “bəh-bəh”lər yağdırıb - ilk bahar oğlu Qaryağdıoğlu...

Qeyri-adi vokal ustalıqına B.Astafyev, Y.Braudo kimi akademiklərin, İppolitov, Qlier çəkili bəstəkarların heyran qaldığı, görkəmli musiqişünas G.Vinoqradovun “Qaryağdıoğlu aləminə bələd olmadan Azərbaycan musiqisinin tarixini yazmaq mümkün deyil” qənaətilə qiymətləndirdiyi, Şalyapinin “Əfsanəvi Şərqi möcüzəvi səsi”, Yesenin “Şərqi musiqisinin peyğəmbəri” adlandırdığı, bir italyan səyyahın “arıq bir boğazda yüzbir cür səs!” - deyə təzim etdiyi Cabbar Qaryağdıoğlu...

Anadilli qəzetlərimizdə yazılanlar bir yana, “Bakinski raboçi” böyük sənətkarımızın doğum günü ərəfəsində (27 mart 1938) öz rusdilli oxucularını belə müjdələyirdi: “Azərbaycan xanəndələrinin atası, respublikanın Xalq artisti Cabbar Qaryağdıoğlu xalq sənətkarlarının musiqi yaddaşının nə qədər zəngin olduğuna əyani nümunədir. Azərbaycan musiqi folklorunun bu canlı ensiklopediyasının yaddaşında 500-ə qədər müxtəlif mahnı və musiqi variasiyaları yaşayır...”

Yazısına pozu olmayan bir qəzetin “Azərbaycan xanəndələrinin atası” adlandırdığı bu sənətkarı məlum obyektiv və “naməlum” subyektiv səbəblərdən, dövrün “millət ataları” da yüksək qiymətləndirirmiş. Məsələn, Azərbaycan ədəbiyyatı və incəsənəti dekadasında Stalinin “Bəs, Qafqazın qoca qartalı hanı” sualını eşidən təşkilatçılar 15 saata C.Qaryağdıoğlunu Moskvada “hazır!” edirlər və bir neçə gün sonra “dahi rəhbər” onun “Şərəf nişanı” ordenilə təltif edilməsi barədə fərman imzalayır. Yerli “əllər atası” - M.C.Bağırov isə bu “Zər kişi”ni tez-tez nərd oynamağa dəvət etdirirmiş...

Bütün Şərqi arealı mütəxəssislərinin fikirlərini ümumiləşdirmiş olsaq; yaşadığı dövrdə “vokal sənəti və dinləyici” tandemi məsələsində Cabbar Qaryağdıoğlu ilə müqayisə ediləsi ikinci bir müğənni yoxmuş. Adı “dünya vokalının yalnız və yalnız ən görkəmlilərlə yanaşı çəkilən bu sənətkar”ın çox güclü dramatik-tenor səsi həm də son dərəcə lirik-minor ruhu ilə seçilib. Lakin lent yaddaşlarındakı “antik nümunələr” şəhadət verir ki, mentalıqca, əsasən, ağır-ağlaşma, mersiye-təziyə sədələri altında doğulmuş bu virtuoz sənətkar major muğamların, təsnif və mahnıların da mahir ifaçısı olub...

Bu fenomen öz unikal sənətkarlığı, dövrün “ən yüksək oktava sahibliyi” səbəbilə Avropanı belə heyretə gətirərək özünü Varşavaya “apardıb” (1906), səsinə qrammofon valına yazdırmış ilk azərbaycanlı xanəndə olub. Sədası İran şahının, Osmanlı sultanının açıq və “qapalı” məclislərindən gəlib...

Bura qədər “yad”lardan misallar gətirdik, yabançı olaylardan nümunələr verdik. Bir az da -

Özümüzünkülərdən

1913-cü ildə Tiflisdən Bakı milyonçusu Ş.Əsədullayevin qızının toyuna dəvət alıb, məclisi əzəldən axıra məftunluqda saxlayan və bax elə bu yazı qəhrəmanımızı hədsiz sevinc, həzz-feyzdən ağlatdıraraq, onun “aləmdə məşhur” qavalını özünə bağışlatdıran Seyid Şuşinski: “Cabbar oxuyanda, elə bil, qüvvətli bir dağ çayı daşaraq aləmi selə-suya bürüyüb qabağına qatırdı! Şükür ki, mən o seldən salamat çıxa bildim...”

Ayrı-ayrı söhbət, xatirə və yazılarında bu “yoxuşlar sənətkarı”nın yetmiş ilin hər birində

MUĞAMın Cabbar MƏQAMı

Bu, düz yetmiş bir il canlı yaşanıb, hələlik ondan bir qədər çoxdur da ki, yaddaş, xatirə və efir-ekranlarda yaşanmaqda...

Yaşadığı dövrdə “vokal sənəti və dinləyici” tandemi məsələsində Cabbar Qaryağdıoğlu ilə müqayisə ediləsi ikinci bir müğənni yoxmuş. Adı “dünya vokalının yalnız və yalnız ən görkəmlilərlə yanaşı çəkilən bu sənətkar”ın çox güclü dramatik-tenor səsi həm də son dərəcə lirik-minor ruhu ilə seçilib. Lakin lent yaddaşlarındakı “antik nümunələr” şəhadət verir ki, mentalıqca, əsasən, ağır-ağlaşma, mersiye-təziyə sədələri altında doğulmuş bu virtuoz sənətkar major muğamların, təsnif və mahnıların da mahir ifaçısı olub...

bir zirvə fəth etdiyindən, fəvqəladə istedad və füsunkar sənət ədələri ilə “musiqi tariximizin qızıl dövrünü yaratmasından”, səhnələrdəki ötərgi sükutu, oturuş-duruşu, adicə qaval vuruşuyla belə bənzərsiz sənət dramatikizmindən bəhs etmiş Fikrət Əmirov: “Cabbar Qaryağdıoğlu xalq musiqisinin həm də düşünən beyni idi”.

Böyük müəlliminin öz universallığı ilə hər kəsin gözü qarşısında möcüzə yaratdığından bəhs edən Bülbül: “Azərbaycan musiqi tarixində C.Qaryağdıoğlu kimi “Heyratı”, “Mahur”, “Mənsuriyyə” ifa edən yoxdur”.

Saysız dostları içərisində ən yaxını Qurban Pirimov: “Bütün sənət ömrüm Cabbar Qaryağdıoğlu ilə keçirmişəm. Cabbar gözəl insan, əvəzənilməz xanəndə, zərif şair, məlahətli bəstəkar idi”.

Süleyman Ələsgərov: “Dünya vokal məktəbi tarixində heç bir müğənni 70 il oxumamışdır. Qaryağdıoğlunun təkrarolunmaz bir xüsusiyyətini də qeyd etmək istərdim ki, o, 84 yaşına kimi ancaq tarın dö kökündə oxumuşdur. Bu isə ifaçılıq aləmində ağlagəlməz cəsarət, məharət və möcüzədir”.

Qızı Şəhla xanımın xatirələrindən isə, ən azı, Ustadın füsunkar “Rast”ının “üşşaq”ı qəderincə:

“Mənim bir tərəfim şuşalıdır, bir tərəfim xızılı. Ailədə 8 uşaq olmuşuq; 6 bacı, 2 qardaş. Mən anadan olanda “Cabbar əmi” (biz də hamı kimi onu belə çağırırdıq) məni Şuşaya aparıb, İsa bulağında suya salıb, evə gətirəndə deyib ki, bu uşaq oldu tərtemiz şuşalı...”

Səsini göz bəbəyi kimi qoruyardı. “Səs də Allah vergisidir” deyərdi. Muğamlara canından can verirdi. Eləsi vardı ki, 2-3 saat, bəzənsə, üreyindən olan məclislərdə 4 saat dayanmadan oxuyardı.

Mülayimdən də mülayim idi atam. Bizi “dünyalar qədr!” istəyirdi. Təsəvvür etməzsiz, ən çətin, hirsli məqamlarında da anama qarşı necə diqqətli idi! Qoy elə ananın özündən eşitdiyim “ilk əhvalat”ı da deyim. Atam İçərişəhərdə ikimərtəbəli bir ev kirayələyibmiş. Bir səhər aynadan həyətə baxarkən bir qızın ağaclara su verdiyini görür və pəncərə ağzındakı koldan bir gül dərib yere atır. Qız yuxarı baxanda atam bir könüldən min könülə vurulur. Demə, ev sahibinin qızıymış. Sa-

bahısı dostlarını elçi göndərir və...

Günlərin birində Üzeyir bəy atamı çağırıb deyir ki, ekspedisiyalarda neçə-neçə el-ağız nəğmələri toplamısan, Konservatoriyada nə qədər mahnılar oxumusan, zümzümələrinlə 30-dan çox mahnı nota köçürülüb. Bir sözlə, sənə on min manat zəhməthaqqı yazılıb. Get, kassadan götür. Cabbar əmi isə deyir, mən bu mahnıları nə özümçün yığıb-toplamışam, nə də pul üçün. Hamısını bu xəzinənin öz sahibi üçün - xalq üçün etmişəm!..

1935-ci ildə Xalq artisti adına layiq görüldü atam.

Böyük qardaşımdan sonra bacımın da müharibəyə getdiyindən xəbər tutan tanış-bilishlər “qız uşağını da müharibəyə yollayarlarmı?” deyə atamı qınayanda, dedi, hamı necə, mən də elə...”

Vəfatından bir gün əvvəl bizə dedi: “İnsan bu gün var, sabah yoxdur. Nəbədə sabah mənədən ötrü bir dövlət qapısına xahişə gedəsiniz. Əgər mən bu xalqa layiq bir iş görmüşəmsə, əvəzi gəlib məni də tapacaq, sizi də”.

Beş-on kəlmə də “özüm”dən:

1974-cü ildə - bu azman muğam Ustadının vəfatının 30-cu ildönümündə tələbə yoldaşlarımla Filarmoniya bağından keçərkən qulağım bir dəstə sənət adamının söhbətindən bu sözləri çaldı: “- Cabbar əmi uzun illər bu xalqın əsl toy-büsat dövrəni olub... - Əşi, nəinki toy-büsat, həm də, bir-birindən geri qalmayan Nikolay-Lenin-Stalin siyasi dövrlərinin ictimai ovqatı, mənəvi məlhəmi, ürək qutu da olub!”

Elə indi, qısaldılmış variantı ilə tanış olaçağınız söhbət də oxaxtların yadıqarı:

“Qoburnat” (Filarmoniya) bağı skamyalarının birində “əyri oturub (100-ü keçmələri səbəbilə) düz danışan” iki qoca bir-birinin sözü-nə qüvvət verə-verə “İrəvanda xal qalmadı, ya xan?” mövzusunda keçdikləri “debat”da ərz edirdilər ki, bu mahnını Cabbar əmi İrəvanın toy məclislərinin birində binələyib. Qız atası sərpayı ilə xanəndəyə bir qızıl onluq göndərərək buyurur ki, bu qəşəng “bəy tərifi”nin ardınca bir gözəl “gəlin tərifi” də eləsin. “Köhnə kişilər” onun iltimasına gülsələr də, Cabbar əmi madar qız atasının xətrinə dəymək istəmir.

Amma bir şərtlə; gərək gəlini məclisə gətirsinlər ki, o da, nişanələrinə baxıb söz qoşa bilsin. Belə də olur. Cabbar əmi gəlinin boy-buxununa baxıb, hərəkətlərini izlərkən baxışları üzündəki qoşa xalda ilişib qalır və tarzən Qurban Pirimova him edir ki, bəs, “gəl dalımcı”. Haman mahnının məram-məğzi isə bu olur ki, yəqin, bu qoşa xala, bu ecəzkar gözəliyə görə bu mahalda çox dava-dalaşlar düşüb, qanlar tökülüb... və güman ki, daha İrəvanda xan qalmayıb...

Belə deyilsə, onda, əcəba, bəyəm o gəlin İrəvan boyda böyük bir mahalın xallarını yığıb “üzünə düzdürüb”müşmü?

Beləliklə, “bəy-xan” ifadələrindən xoflanan sovetlərin qorxusundan xanəndələr “xan”ı “xal” oxumağa başlayıblar...

Və bir az da -

bu qədər sənət-həyat gələnləri olmuş sənətkarın mənşə-mənbə keçənəyindən.

1861-ci il baharının ilk ayının son günündə - martın 31-də məmləkətimizin baharvari şəhərində (əlbəttə, Şuşada!) doğulub bu möcüzəvi Səs möcəssəməsi.

Bu “böyük körpə səs”dən xəbərdarlar onu lap kiçik yaşlarından musiqi-sənət ünvanlarına yönləndirirlər. Lakin “səs ilə çıraqlı söndürən” bu oğlanın boyaqqı atası Cabbarı öz davamçısı etmək istəyirmiş. Qonşuluqda yaşayan Smirnov soyadlı bir həkimin məsləhətilə o özünü xəstəliyə vurur, uzun müddət “sağalmır” və nəhayət, “hörmətdi doxdur” “tərs ata”-ya bildirir ki, uşağın xəstəliyi çox ciddidir, əgər ona oxumağa icazə verilməsə, xiffətdən tələf ola bilər. Beləliklə, işlər düzəlir; o, Şuşanın incəsənət məşhurlarından Xərrat Qulunun məktəbində oxuyur, el mahnılarını, təsnif və dəsgahları məharətlə mənimsəyib, ovaxtadək heç kimin varə bilmədiyi toy-mağar şöhrətliyinə çevrilir. Bənzərsiz zəngülə-qədəmlərlə günü-gündən sənət zirvələrinə ucalır və çox çəkmir ki, xanəndəlik sənətində yeni mərhələ açır. İlk olaraq, öz milli müəlliflərimizin şeirlərindən istifadə edərək, buna qədərki “farsdilli təsniflər ağalığı”nı aradan qaldırmağın bünövrəsini qoyur. On altı yaşında - o dövrdə heç bir zil xanəndənin qalxa bilmədiyi “Şüşlər” zirvəsini, “Türkü-Şahnaz” qalasını necə fəth edirsə, qalalılar aylarla bu “səs hadisəsi”ndən danışırırlar. Sonra məşhur tarzən Sadiqcan ona təklif edir ki, “Xandəmirovun teatr salonu”ndakı xeyriyyə gecəsində çıxış etsin və oradakı “Heyratı”nın səsi elə ertəsi gün Gəncə, Şamaxı, Bakı və digər şəhərlərdə əks-səda verir. 1905-ci ildə tarzən Q.Pirimov, kamaçaqalın S.Qənəzaşvili ilə trio yaradır, sorağı Qafqazın hər bucağından gəlir. Tezliklə onu Orta Asiyaya, İrana dəvət edirlər.

Musiqi-ifaçılıq tariximizdə səsi qrammofon valına yazılan (1906) ilk azərbaycanlı xanəndə, peşəkar təşəkkülünə 11-cə il qalmış milli opera sənətimizin ilk ifaçısı (1897-də Şuşada hazırlanan “Məcnun Leylinin qəbri üstündə” səhnəcijində Məcnun) olub. Yaradılmasının əsas təşkilatçılarından olduğu Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında uzun illər klassik musiqidən dərs deyib, Azərbaycan Radiosunun, Dövlət Filarmoniyasının solisti olub.

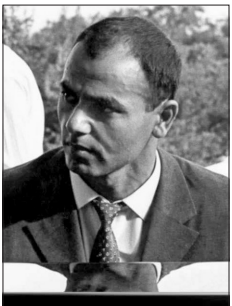
İstərdim, hörmətli oxucularımız bu yazının lap son cümləsini sənətkarın cismani yoxlulundan bəri bütün Azərbaycan dinləyicisini hələ də sənət-mədəniyyət oxvarında saxlayan heyretəməz “Heyratı”sı üstündə oxusunlar: Bu ölməz sənətkar 1944-cü il aprelin 20-də dünyasını dəyişib...

Azərbaycan

31 mart Azərbaycanlıların soyqırımı günüdür. 1918-ci ilin martında erməni silahlı dəstələri Bakıda, Qarabağda, Şamaxı, Quba, Lənkəran, Gəncəbasar və başqa bölgələrdə azərbaycanlı əhaliyə qarşı kütləvi qırğınlar törədiblər. 30-31 mart və 1 aprelə Bakıda 12 minədek insan qətlə yetirilmişdi.

31 mart 1861 - Azərbaycan xanəndəlik sənətinin görkəmli nümayəndəsi, bənzərsiz muğam ustası, Xalq artisti Cabbar Qaryağdıoğlu (1861 - 20.4.1944) Şuşada doğulub. 1906-1912-ci illərdə Kiyev, Moskva və Varşavada ilk azərbaycanlı xanəndə olaraq ifası qrammofon valına yazılıb. Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının təşkilatçılarından biri olub.

31 mart 1936 - Xalq artisti, bəstəkar Rafiq Babayev (1936 - 19.3.1994) anadan olub. "Cəngi" folklorcaz kollektivinin yarıdıcısı olub. Filmlərə ("Anlamaq istəyirəm", "Cin mikrorayonda") musiqi bəstələyib.

1 aprel 1916 - Tanınmış şair Ənvər Əli-verdi oğlu Əlibəyli (1916 - 7.5.1968) anadan olub. "Sənin adınla", "İlk məhəbbət", "Dostluq körpüsü", "Elə xoşbəxtəm ki!" və s. kitabların müəllifidir. Şeirlərinə mahnılar bəstələnib.

1 aprel 1953 - Yazıçı-publisist, millət vəkilisi Aqil Abbas (Aqil Məhəmməd oğlu Abbasov) Ağcabədi rayonunun Kolanı kəndində

doğulub. Əsərləri: "Batmanqılınc", "Qiyamət gecəsi", "Dolu" və s.

1 aprel 1954 - Opera müğənnisi, teatr xadimi Əhməd Bəşir oğlu Ağdamski (Bədəlbəyli; 5.1.1884 - 1954) vəfat edib. Milli teatrda azərbaycanlı aktrisalrının olmadığı vaxtlarda tamaşalarda qadın rollarını oynayıb. Pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olub, Ağdaş musiqi məktəbində tar müəllimi işləyib.

1 aprel 1981 - Xalq şairi, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı Rəsul Rza (Rəsul İbrahim oğlu Rzayev; 19.5.1910 - 1981) vəfat edib. Əsərləri: "Qız qalası", "Lenin", "Qızılgül olmayadı" (poema), «Rənglər» (şeyrlər silsiləsi), "Vəfa", "Görüş" (pyes) və s.

Rus dilindən tərcümələr edib. Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının sədri (1938-1939), kinematoqrafiya naziri (1946-1948) olub.

2 aprel 1870 - Şair Azər Məcid oğlu İmaməliyev (Azər Buzovnalı; 1870 - 8.8.1956) Bakının Buzovna kəndində doğulub. Felyetonlar yazıb, fars dilindən ədəbi tərcümələr edib.

2 aprel 1931 - Xalq rəssamı Altay Əmir oğlu Hacıyev anadan olub. Qrafika nümunələrinin, portretlər silsiləsinin ("Tomris", "Məhsəti Gəncəvi", "Sara Xatun", "Xurşudbanu Natəvan", "Aşıq Pəri" və s.) əsərlərin müəllifidir.

2 aprel 1932 - Ədəbiyyatşünas, tərcüməçi, professor Xeyrulla Salman oğlu Əliyev Cəlilabad rayonunun Göytəpə qəsəbəsində doğulub. Milli Məclisin üzvü (1990-1995) olub.

2 aprel 1993 - Ermənistan silahlı qüvvələri Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunu işğal edib. İşğal nəticəsində rayonun 6 mindən çox sakini didərgin düşüb, rayon mərkəzi, 130-a yaxın kənd, onlarla tarixi-mədəniyyət abidəsi, muzey, "İstisu" kurort kompleksi xarabazara çevrilib.

3 aprel 1908 - Azərbaycanın ilk akademik-filosofu Heydər Nəcəf oğlu Hüseynov (1908-1950) İrəvanda doğulub. Fəlsəfi və ədəbi fikir tariximizə dair tədqiqatların müəllifidir. İki dəfə Stalin mükafatına layiq görülüb.

3 aprel 1922 - Tanınmış tarixçi və arxeoloq, dünyanın ən qədim insan məskənlərindən olan Azıx paleolit düşərgəsinin ilk tədqiqatçısı Məmmədali Murad oğlu Hüseynov (1922-1994) Qazax rayonunun Molla Cəfərli kəndində anadan olub.

3 aprel 2008 - Əməkdar artist Şəfiqə Qasım qızı Qasımova (5.12.1924 - 2008) vəfat edib. Opera səhnəsində ("Arşın mal alan" - Asya, "Sevil" - Gülüş) çıxış edib, Musiqili Komediya Teatrında çalışıb. "Ögey ana", "Görüş" və s. filmlərdə çəkilib.

Dünya

31 mart 1596 - Fransız filosofu Rene Dekart (Rene Descartes, 1596 - 11.2.1650) anadan olub.

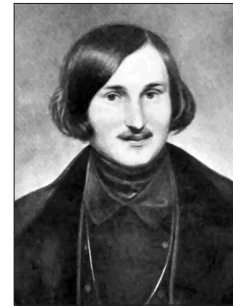
31 mart 1732 - Avstriya bəstəkarı Frans Yozef Haydn (Franz Joseph Haydn, 1732-1809) anadan olub. Simfoniya, opera, sonata, oratoriya və s. əsərlərin müəllifidir.

31 mart 1914 - Meksika şairi, kulturoloq, ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatı (1990) laureatı Oktavio Pas (Octavio Paz; 1914-1998) anadan olub.

31 mart 1926 - İngilis yazıçısı, postmodernizmin tanınmış nümayəndələrindən biri Con Faulz (John Fowles; 1926-2005) anadan olub.

1 aprel bir sıra ölkələrdə "Gülüş və zərər" günü kimi qeyd edilir. Avropada XVI əsrdən qeyd olunmağa başlanıb. 1564-cü ildə Fransada IX Karl yeni təqvim ilinin başlanmasının 1 aprelə 1 yanvara keçirilməsi

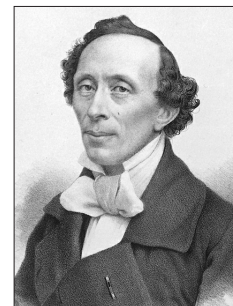
barədə fərman vermişdi. Buna rəğmən uzun illər insanlar zarafatla 1 aprel "Yeni il bayramı" kimi qeyd ediblər. Sonradan bu tarix yanlış (aldatma) günü kimi ənənə halını alıb.

1 aprel 1809 - Rus yazıçı-dramaturqu Nikolay Vasileviç Qoqol (Yanovski); 1809 - 4.3.1852) anadan olub. "Ölü canlar" romanı, "Müfəttiş", "Evlənmə" pyesləri, "Şinell", "Taras Bulba" povestləri və s. əsərlərin müəllifidir.

1 aprel 1873 - Rus bəstəkarı, pianoçu Sergey Vasileviç Raxmaninov (1873-1943) anadan olub. 1917-ci ildə Amerikaya mühacirət edib.

2 aprel 1840 - Fransız yazıçısı, naturalizm ədəbi cərəyanının nəzəriyyəçisi Emil Zolya (Emile Zola; 1840 - 29.9.1902) anadan olub. İyirmi romandan ibarət "Ruqonlar və Makkarlar" epopeyasının müəllifidir.

2 aprel 1805 - Danimarkalı yazıçı, dünya şöhrətli nağılbaz Hans Kristian (Christian) Andersen (1805-1875) anadan olub. Andersenin xatirəsinə ehtiram olaraq 2 aprel "Beynəlxalq uşaq kitabı günü" elan olunub. 1967-ci ildən Uşaq Kitabları Üzrə Beynəlxalq Şuranın təşəbbüsü ilə qeyd edilir.

2 aprel 1891 - Fransız-alman rəssamı, memar, müasir incəsənətdə sürrealizmin banilərindən biri Maks Ernst (1891-1976) anadan olub.

3 aprel 1783 - Amerika yazıçısı, tarixçi Vaşinqton İrvinq (Washington Irving, 1783-1859) anadan olub. Qısa hekayə və esseləri ilə tanınıb. Görkəmli insanların həyatı haqqında tarixi-bioqrafik əsərlər yazıb.

3 aprel 1918 - Ukrayna yazıçısı Oles (Aleksandr) Qonçar (1918-1995) anadan olub. "Bayraqdarlar", "İnsan və tufən", "Tavriya", "Məhəbbət sahili", "Qan damlası" və s. romanların müəllifidir.

3 aprel 1924 - Amerika aktyoru Marlon Brando (1924-2004) anadan olub. Filmləri: "Limanda" ("Oskar" mükafatı, 1954), "Xaç atası" ("Oskar", 1972), "Parisdə sonuncu tanqo", "Apokalipsis bu gün" və s.

Hazırladı: Vüqar Orxan

İlk "Eurovision" mahnı müsabiqəsinin qalibi vəfat edib

1956-cı ildə İsveçrənin Luqano şəhərində keçirilmiş ilk "Eurovision" mahnı müsabiqəsinin qalibi - isveçrəli estrada müğənnisi Lis Assia 94 yaşında Sürix şəhərində xəstəxanada vəfat edib.

Lis Assianın "Eurovision" mahnı müsabiqəsində ifa etdiyi "Refrein" mahnısı onun karyerasında ən böyük uğur olub. Bu qələbədən sonra müğənnini yarışmaya tez-tez qonaq kimi dəvət ediblər. O, Bakıda keçirilmiş "Eurovision 2012" mahnı müsabiqəsinə də fəxri qonaq qismində gəlmişdi.

88 yaşında elmlər doktoru olub

Yaponiyanın Kioto şəhərində yerləşən Ritsumaykan Universitetində 88 yaşlı xanım Kiyoko Ozeki qədim toxuculuq məmulatları sahəsində tədqiqatlarına görə elmlər doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülüb. O, 30 ildən çox Zyomon dövrünə aid parça və toxuculuq məmulatlarının hazırlanması üzrə araşdırma aparıb.

K.Ozekinin Yaponiyada parçaların yaranma mədəniyyətinin və onların xarakteristikasının tədqiqinə həsr olunan elmi işi universitetin attestasiya komissiyası tərəfindən yüksək qiymətləndirilib.

Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrı

Nizami küçəsi 95

1 aprel	Z.Hacıbəyov, Niyazi - "Aşıq Qərib" (opera)	19.00
---------	--	-------

Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrı

Füzuli meydanı 1

31 mart	H.Mirələmov - "Xəcalət"	19.00
---------	-------------------------	-------

1 aprel	C.Məmmədquluzadə - "Ölülər"	19.00
---------	-----------------------------	-------

Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrı

Zərifə Əliyeva küçəsi 8

31 mart	Ə.Əmirli - "Nuri-didə Ceyhun"	19.00
---------	-------------------------------	-------

1 aprel	C.Barri, Qrimm qardaşları - "Bremen musiqiçiləri və Pen"	12.00
---------	--	-------

	R.Mirişli, M.Haqverdiyev - "Amerikalı kürekən"	19.00
--	--	-------

Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrı

Xaqani küçəsi 7

1 aprel	K.Qoldoni - "Senyor Todero-xuliqan"	19.00
---------	-------------------------------------	-------

Azərbaycan Dövlət Gənc Tamaşaçılar Teatrı

Nizami küçəsi 72

31 mart	Dilsuz - "Əlinçə qalası"	14.00
---------	--------------------------	-------

	Ə.Əmirli - "Ünvanlı qatar"	19.00
--	----------------------------	-------

1 aprel	Azərbaycan xalq nağılı - "Göycək Fatma"	12.00, 14.00
---------	---	--------------

	İ.Əfəndiyev - "Məhv olmuş gündəliklər"	19.00
--	--	-------

Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrı

Neftçilər prospekti 36

1 aprel	K.Kollodi - "Pinokkionun sərgüzəştləri"	12.00, 14.00
---------	---	--------------

	K.Kollodi - "Pinokkionun sərgüzəştləri" (rus dilində)	16.00
--	---	-------

APİŞA

31 mart - 3 aprel

Yuğ Dövlət Teatrı

Neftçilər prospekti 36 (Kukla Teatrının binası)

1 aprel	O.Fikretoğlu - "Fəna"	19.00
---------	-----------------------	-------

Azərbaycan Dövlət Pantomima Teatrı

Azadlıq prospekti 10

31 mart	N.Rüstəmov, S.Bədəlova - "Underground"	18.00
---------	--	-------

1 aprel	B.Xanizadə - "Pantomim buketi"	18.00
---------	--------------------------------	-------

Heydər Əliyev Sarayı

Bülbül prospekti 35

3 aprel	Görkəmli muğam ustası, Xalq artisti Arif Babayevin 80 illik yubiley gecəsi	19.00
---------	--	-------

Azərbaycan Dövlət Akademik Filarmoniyası

İstiqlaliyyət küçəsi 2

3 aprel	Q.Qarayev adına Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestrinin konserti	19.00
---------	---	-------

	Bədii rəhbər və baş dirijor - Teymur Göyçəyev	
--	---	--

Beynəlxalq Muğam Mərkəzi

Dənizkənarı Milli Park

3 aprel	Anar Məmmədخانova həsr olunmuş "Kapitanın taleyi" kitabının təqdimatı	19.00
---------	---	-------

“Həyat formulu” - məşhur bakılılar haqqında kitab

Həyat formulu tapmaq, təəssüf ki, heç də hamıya nəsisib olmur. Bu formul fərdi, unikalıdır. Lakin elə insanlar var ki, onların həyatı yol göstərən ulduz ola biləcək həmin nümunə, həmin formuldur.

Məşhur bakılı, Rusiyanın TASS informasiya agentliyinin baş direktorunun birinci müavini Mixail Qusmanın “Həyat formulu: atam və anam haqqında kitab”ı bu cür insanlara həsr edilib. Xatırladaq ki, Mixail Qusman “Hakimiyyət formulu” televiziya verilişinin müəllifidir; prezidentlər, öz həyat tarixçəsi, taleyi ilə tanınmış dövlət xadimləri bu verilişin qonağı olublar. Onun kitabı da verilişi kimi maraqlı alınıb.

M.Qusman kitabı öz valideynlərinə - professor Solomon Qusmana və filoloq, pedaqoq, professor Lola Barsuka həsr edib. Solomon Qusman və Lola Barsuk öz həyat formulu yaradıblar: sadəlik, təvəzökarlıq, vicdanlılıq, borc hissi və məsuliyyət, üstəgəl bir-birinə, övladlarına, doğmalarına, insanlara böyük məhəbbət.

Kitabda Qusmanların nəslə haqqında ətraflı məlumat verilir; onların sırasında ədəbiyyatçılar, neftçilər, musiqiçilər, inşaatçılar, həkimlər var.

Mixail Qusmanın atası Solomon Qusman 1904-cü ildə, anası Lola Barsuk

1916-cı ildə dünyaya gəlib. Solomon Qusman uzun illər Bakıda Xəzər donanmasında həkim işləyib, Böyük Vətən müharibəsi cəbhələrində həkim kimi fəaliyyət göstərüb. Hərbi xidmətini başa vurduqdan sonra ömrünün sonunadək Sabunçu xəstəxanasında işləyib. Tibb İnstitutunda kafedra müdiri olub.

Professor Lola Barsuk 20 il Xarici Dillər İnstitutunda elmi işlər üzrə prorektor işləyib, sonra xarici dillərin tədrisi metodikası və ingilis dilinin ləksikası kafedralarına rəhbərlik edib. Onun tələbələri sırasında həyatda uğur qazanan çoxsaylı insanlar, tanınmış jurnalistlər, diplomatlar var. Mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev, peşəkar diplomat Fəxrəddin Qurbanov və bir çoxları onun tələbələri olublar.

Kitabda Qusmanlar ailəsi ilə bağlı maraqlı hadisələr təsvir edilib. Solomon Qusman Bakıya tez-tez gələn Vladimir Mayakovski və Sergey Yeseninlə tanış idi. Yesenini Sabunçu xəstəxanasında müalicə etmişdi. Doğma şəhərə çox sədaqət idi. Moskvaya, ona təklif edilən yüksək vəzifəyə getməyə razılıq verməmişdi.

Mixail Qusman bu kitabla bizə valideynlərimizi sevməyi, onlarla keçirdiyimiz hər dəqiqənin qədrini bilməyi öyrədir. Axı nə qədər ki valideynlərimiz var, yaşımızdan asılı olmayaraq, biz onların uşaqlarıyıq...

Azərbaycan ədəbiyyatı Berlində təqdim olunub

Azərbaycan Tərcümə Mərkəzinin ədəbiyyatımızın dünyada tanınması və təbliği istiqamətində həyata keçirdiyi layihələrdən olan “Sırr” (Azərbaycan hekayələri) kitabı Berlində təqdim olunub.

Mərkəzdən verilən məlumata görə, Almaniyanın “Hans-Yürgen Maurer” nəşriyyatında çap edilən kitabın təqdimat mərasimi Berlin Poeziya Evinə baş tutub.

Tədbirin moderatoru, filologiya elmləri doktoru Maykl Hess giriş sözündə kitabı XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatı, mədəniyyəti, adət-ənənəsi və Azərbaycan xalqı ilə yaxından tanış olmaq üçün ədəbi pəncərə kimi seçiyyənləndirib. Bildirib ki, toplu ölkə və onun xalqı, milli mənəvi dünyası və düşüncəsi haqqında geniş təsəvvür yaradır.

Kitabın Almaniyalı və Azərbaycan ədəbiyyatı arasında körpülərin yaradılmasında əhəmiyyətli rolundan danışan nəşrin ön söz müəllifi, Almaniyanın Vürtsburq Universitetinin professoru, Osvald fon Volkenştayn cəmiyyətinin sədri Ziqfrid Hartmann bu

layihənin hər iki ölkənin söz mədəniyyətinə öz töhfəsini verəcəyini bildirib.

Təqdimat mərasimində Tərcümə Mərkəzinin direktoru Afaq Məsud Azərbaycan ədəbiyyatının tarixindən, müasir mənzərəsindən, rəhbərlik etdiyi qurumun son illərdə həyata keçirdiyi layihələrdən söz açıb.

Daha sonra topluda yer alan əsərlərdən parçalar oxunub. Almaniyalı aktrisa Nina Vestin ifasında Maqsud İbrahimbəyovun, Mövlud Süleymanlının və Afaq Məsudun

hekayələri təqdim olunub.

Qeyd edək ki, müasir Azərbaycan ədəbiyyatının Cəlil Məmmədquluzadə, Mir Cəlil, İsa Hüseynov, Sabir Əhmədli, İsi Məlikzadə, Maqsud İbrahimbəyov, Yusif Səmədoğlu, Anar, Elçin, Mövlud Süleymanlı, Afaq Məsud kimi ədəbi simalarının hekayələri toplanmış kitabı alman dilinə almaniyalı və avstriyalı tərcüməçilər - Luts Engel, Helqa Pabl, Sena Doğan, Hilda Tanik, Marion Kubin-Semyonova, Valtraut və Volfram Şröderlər çeviriblər.

Sənətinə qəlbən bağlanan, onunla nəfəs alan insanlardan söz açılarda bir-birindən gözəl əsərləri ilə tamaşaçıların rəğbətini qazanan Əməkdar rəssam Hafiz Zeynalov da yada düşür.

Hafiz Zeynalov 27 iyul 1927-ci ildə Bakıda anadan olub. 1942-ci ildə Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbinə qəbul olunub. 1947-1953-cü illərdə Sankt-Peterburqda İ.E.Repin adına Rəssamlıq, Heykəltəraşlıq və Memarlıq İnstitutunda təhsil alır. Tələbə ikən təsviri sənətin tarixi janr kimi çətin sahəsi üzrə çalışmağa başlayır. İlk uğuru da onun birinci tarixi tablosu - diplom işi olan “Bakı neft sənayesi fəhlələri ittifaqının 1905-ci il iclası” əsəri olur. Bu tarixi kompozisiyanın ona gətirdiyi uğur bir il sonra Moskvanın məşhur Tretyakov qalereyasında sərgilənməsi, həm də böyük tamaşaçı auditoriyası toplanması ilə nəticələnir. Gənc rəssamın əsəri P.Korin, S.Gerasimov, B.İohanson, V.Serov kimi görkəmli sənətkarların işləri ilə yanaşı nümayiş etdirilmişdi. Bütün bunlar Hafizi yeni-yeni axtarışlara və uğurlara sövq edir. O, sənətə elə bağlanır ki, “bir günüm də fırçasız olmasın”, - deyir.

Sənət aləmində çox tez tanınan Hafiz Zeynalov 1956-cı ildə Ümumittifaq sərgisində, eləcə də Alma-

niya Demokratik Respublikası və Əlcəzairdə sərgilərdə iştirak edir. Bitib-tükənməyən yaradıcılıq həvəsi onu yeni-yeni əsərlər yaratmağa sövq edir. Bakıda, Mərdəkanda, Sumqayıtda fərdi yaradıcılıq sərgiləri təşkil olunur.

Yaradıcılığı mövzu və janr baxımından rəngarəng olan rəssam əsərləri ilə təsviri sənətimizi zənginləşdirib. Bu da ilk növbədə onun geniş improvizasiyaya malik olmasından irəli gəlib. Onun əsərlərində doğma Bakı, qədim İçərişəhər və Abşeron torpağı öz əksini tapıb. Sənətkar tabloya gətirdiyi məkanın tarixini, etnoqrafiyasını, insanların həyat tərzini, məişətini əvvəlcədən öyrənmiş.

Araşdırmalarda qeyd olunur ki, hansı janra müraciət etmək istədikdə mütəəllim o sahənin mütəxəssisləri, yerli əhali ilə həmsöhbət olaraq mühiti dərinlən mənimsəyərmiş. Buna görə də yaratdığı dərin mənəli əsərlər ölkəmizlə yanaşı, onun hüdudlarından çox-çox uzaqlarda da maraqla qarşılanaraq rəğbət qazanıb.

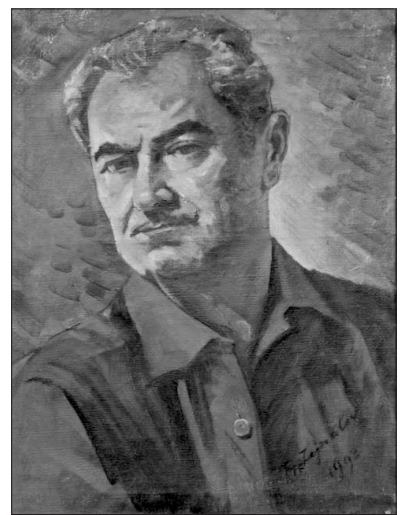
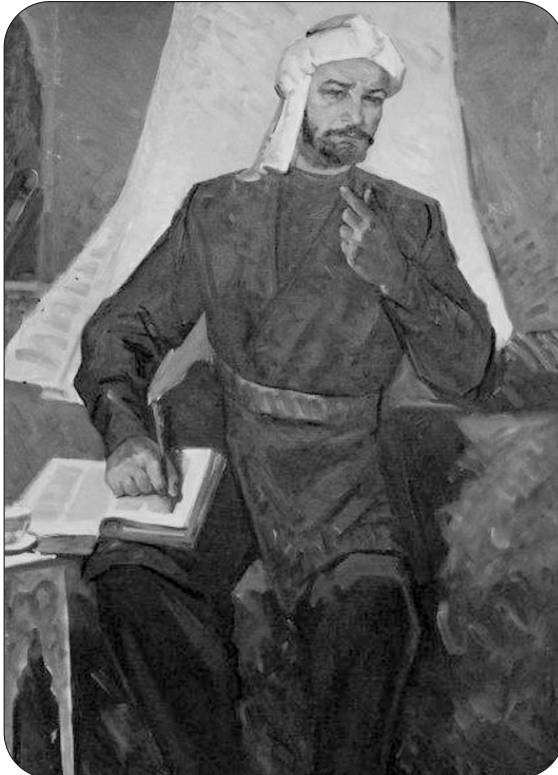
H.Zeynalovun yaradıcılı-

ğında tarixi-mədəni mövzular xüsusi yer tutur. “Qafqazın müdafiəsi”, “Kəmaləddin Behzad Şah İsmayıl Xətəinin sarayında”, “Xaqani xalq arasında”, “Kubada görüş” kimi əsərləri buna misal göstərmək olar. “Tomris” əsəri onun fırçasından çı-

xan ən dəyərli nümunələrdən hesab olunur. Sənətkar özü bu barədə deyib: “Məndən soruşurlar, elə bir əsərin varmı ki, ona hər gün baxmaqdan yorulmursan? Doğrusu, sənətkar üçün bütün əsərləri əzizdir. Hər əsər yaradıcı adamın bir növ övlədidir. Ancaq mən “Tomris”ə hər gün baxmaqdan doymuram”.

Rəssamın yaradıcılığında mənzərə janrı da diqqəti cəlb edir. “Şirvanşahlar sarayı”, “İçərişəhər”, “Bakıda ilk qar” kimi əsərləri tamaşaçıların maraqla qarşıladığı nümunələrdir. O, “Xəzərin sahilində”, “Bizim bağda”, “Abşeronda axşam”, “Zuğulba qayaları” kimi əsərlərində Abşeron torpağının əvəzolunmazlığını göstərməyə çalışıb.

H.Zeynalovun rəngarəng portretləri də maraqlıdır. Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli simalarından Nizami, Xaqani, Nəimi, Nəsimi, Hüseyn Cavid, Mikayıl Müşfiq, Cəfər Cabbarlı, Səməd Vurğun, Məmməd Rəhim və başqalarının portretləri rəssamın söz adamlarına olan diqqətini göstərir. O, İsmayıl Osmanlı, Muxtar Dadaşov,

Həqiqət Rzayeva, Amaliya Pənahova, Hamlet Xanizadə, Elmira Rəhimova, Xuraman Qasimova kimi incəsənət xadimlərinin obrazlarını da kətana köçürüb. Sənətkar bu əsərlərdə ömrünü sənətə həsr edən insanların həm də mənəvi dünyasını açıb göstərüb. “Hamlet Xanizadə İblis rolunda” əsərində görkəmli aktyor məşhur monoloqu söyləyərkən təsvir olunub.

Rəssamlığı ömrünün mənası hesab edən H.Zeynalov 2 may 1996-cı ildə, 69 yaşında vəfat edib.

Savalan Fərəcov

Bakıda məşhur rok mahnılarından ibarət konsert

Aprelin 14-də Heydər Əliyev Sarayında Bakıda ilk dəfə "Rock Hits Show" konserti keçiriləcək. Saraydan verilən məlumata görə, konsertdə məşhur rus dirijor, musiqiçi və bəstəkar İqor Panomarenkonun rəhbərliyi ilə "İP Orchestra"nın təqdimatında dünyaca məşhur rok hitlər səsləndiriləcək.

Konsertdə "The Beatles", "Deep Purple", "The Doors", "Scorpions", "Pink Floyd", Michael Jackson, "The Rolling Stones", "Nirvana", AC/DC, "Radiohead", "The Eagles", Bon Jovi, "Metallica", "Black Sabbath", "Depeche Mode", "Europe", "Muse", "Uriah", "Led Zeppelin", "Queen" kimi əfsanəvi qrupların və ifaçıların mahnıları, həmçinin "Victor Tsoy", DDT, "Leningrad" kimi məşhur rus rok qruplarının mahnıları da tamaşaçılara təqdim olunacaq.

"Gecənin mistikası" Moskvada sərgidə nümayiş etdirilir

Moskvadakı Rəssamlar Evinde müasir incəsənətin ən müasir qolu olan "Visionary Art" sərgisi açılıb. Beynəlxalq sərgidə Azərbaycanı Əməkdar rəssam Mehriban Əfəndi "Gecənin mistikası" əsəri ilə təmsil edir.

Dünyanın bir çox ölkələrinin məşhur sürrealist və vizioner rəssamlarını, mistik realizm üslubunda yaradan sənətkarları bir araya gətirən sərgi aprelin 1-dək davam edəcək.

Kann festivalında qadağa

Kann kinofestivalının direktoru Tierri Fremono bildirib ki, bu ildən etibarən festivalda qırmızı xalı üzərində selfi çəkilməsi qadağan olunub. Digər dəyişiklik isə rəsmi proqramda yer alan filmlərin qala gecəsindən öncə media nümayişinin qadağan edilməsidir. Bu qadağaların qoyulması barədə bir neçə il öncə müzakirələr aparılıb. Lakin qəti qərar yalnız bu il verilib. Tierri Fremonun sözlərinə görə, selfi qadağası barədə qərar filmlərin göstəriləndiyi zalların önündə adam sıxlığının yaranması üçün qəbul edilib.

Direktor qeyd edib ki, fotoşekillərin çəkilməsinin peşəkarlara həvalə edilməsi hamı üçün rahat olacaq və bu qadağalar qala gecəsini daha da maraqlı və həyəcanlı edəcək.

Qeyd edək ki, dünyanın ən nüfuzlu film festivallarından sayılan 71-ci Beynəlxalq Kann kinofestivalı bu il 8-19 may tarixində

keçiriləcək. Rəsmi proqram 12 aprel tarixində elan ediləcək. Bu il festivalın münisiflər heyətinə aktrisa Keyt Blanşet rəhbərlik edəcək. 1946-cı ildən keçirilən Kann festivalı Avropadakı ən əhəmiyyətli 3 əsas film festivalından biridir. Əsas mükafatı "Qızıl palma" budur.

İlona

Evlərdə çoxlu kitab olan uşaqlar daha zəkali olurlar

Evlərdə zəngin kitabxana olan uşaqlar gələcəkdə daha savadlı və ağıllı olurlar. Bu qənaəti ispan alimləri apardıqları araşdırmalar zamanı gəliblər.

Belə ki, evində ən azı 500 kitab olan uşaq daha mədəni atmosferdə böyüyür və daha zəngin dünyagörüşünə sahib olur. İspaniyanın bütün ziyalı ailələri evlərində kitabxana yaradaraq övladlarında kiçik yaşlardan oxumağa maraq oyadır.

Həmçinin kitaba meyilli uşaqlar müasir smart telefon, noutbuk və s.-dən uzaq olurlar, bu da onların əsəb sisteminə müsbət təsir edir.

Təhsil alanların bilik səviyyəsini ölçən PISA (Beynəlxalq Şagird Qiymətləndirilməsi Proqramı) apardığı araşdırmalarda göstərib ki, 15 yaşlı uşaq ildə azı 11 kitab oxuyarsa, keçirilən testlərdə minimum 423 bal toplayar. PISA sorğusunda hər 40 bal bir təhsil ilinin hər fənn üzrə ümumi nəticələrinə bərabər ölçülür.

Bu gün istənilən ispan ziyasının evində azı 50 kitab və bir musiqi aləti var. Belə ailələrin övladlarının ümumi bilik səviyyəsi digərlərindən yüksəkdir.

İspaniya hökuməti ailələrdə kitab sayının və uşaqların kitaba marağının artırılması üçün müxtəlif sosial layihələr həyata keçirir. Bunlardan biri də gənclərin daha çox istifadə etdikləri metrodə müxtəlif əsərlərdən kiçik hissələrin nümayiş olunmasıdır.

Bəhruz

Turist kimi gəlib sonra həmişəlik qalırlar

Yaponiyada yaşayan əcnəbilərin sayı yeni rekord həddə çatıb. Ölkənin Ədliyyə Nazirliyinin məlumatına görə, əcnəbilərin vizada nəzərdə tutulduğundan daha uzun müddətə ölkədə qalma halları artıb.

Nazirliyin İmmiqrasiya bürosunun yaydığı məlumata görə, Yaponiyada yaşayan əcnəbilərin sayı ötən ilin sonunadək 2 milyon 560 min nəfər təşkil edib. Həmin rəqəm 2016-cı ilin müvafiq göstəricisindən 7,5 faiz çoxdur və bu statistikanın aparılmağa başladığı 1959-cu ildən bəri ən yüksək rəqəmdir.

Sənəddə qeyd edilir ki, ölkədə qalma müddətindən artıq yaşayan əcnəbilərin sayı isə artıq dörd ildir artmağa davam edərək, 66 min 500 nəfər təşkil edib.

Yaponiyaya turist kimi və ya başqa qısamüddətli viza ilə gələn insanlar bir

çox hallarda iş taparaq burada qalmağa üstünlük verirlər.

Bununla yanaşı, Yaponiyada qeyri-qanuni yolla qalmaq istəyənlərin ölkədən çıxarılması üçün də büro tərəfindən müvafiq addımlar atılır.

Azərbaycanlı dizayner Beyrutda yeni kolleksiyasını təqdim edib

Azərbaycanlı dizayner Rəfət İsmayıl Beyrutda "Obsession" ("Xəyal") adlı 2018/2019 payız-qış mövsümü üçün yeni kolleksiyasını təqdim edib. "Four Seasons" hotelində 27 ölkənin təmsilçilərinin iştirakı ilə keçirilən defilə maraqla qarşılanıb. Rəfət İsmayıl kolleksiyaları Milan, İtaliya, Nyu-York, Dubay, Türkiyə və İran moda həftələri kimi möhtəşəm tədbirlərdə nümayiş etdirilən ilk Azərbaycan dizayneridir. Dizayner 2018/2019 payız-qış

mövsümü kolleksiyasında Beyrutun moda həvəskarlarına 27 geyim təqdim edib. Bu defilənin özəlliyi dünyanın ən populyar moda telekanalı "Fashion TV"də birbaşa yayımlanması olub. Beləliklə, modelərin yeni kolleksiyasının nümayişini bütün dünya izləyib.

Qeyd edək ki, Türkiyə Moda Dizaynerləri Assosiasiyası azərbaycanlı modelyer Rəfət İsmayılı "Türkiyənin ən yaxşı dizayneri 2018" mükafatına layiq görüb.

Baş redaktor:
Vüqar Əliyev

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

Ünvanımız: AZ 1012, Moskva pr, 1D.
Dövlət Film Fondu, 5-ci mərtəbə

Tel.: (012) 431-57-72; 431-28-79; 430-16-79
Tel/faks: (012) 431-28-79;
E-mail: qazet@medeniyyet.az

"Mədəniyyət" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş, "B-Z" mətbəəsində çap olunmuşdur.

Qəzetdə AZƏRTAC-ın materiallarından da istifadə olunur.

KAPİTAL BANKın
Yasamal filialı kod: 200037
VÖEN 9900003611
M/h AZ37NABZ01350100000000001944
SWIFT BIK AIIIBAZ2X
H/h AZ98AIIIB33080019443300232103
VÖEN 1300338641
Lisenzia №AB 022279
İndeks 0187

Buraxılışa məsul:
Fariz Yunisli

Tiraj: 5215

Materiallardakı faktlara görə müəlliflər cavabdehdir.